

Mari Pietikäinen

TUKIPERHETOIMINNAN LAAJENTAMINEN PUNKAHARJUN SOS-LAPSIKY-LÄSSÄ

Opinnäytetyö

Sosionomi YAMK

Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen

2021

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi YAMK
Tekijä/Tekijät	Mari Pietikäinen
Työn nimi	Tukiperhetoiminnan laajentaminen Punkaharjun SOS-Lapsikylässä
Toimeksiantaja	SOS-Lapsikylä
Vuosi	2021
Sivut	56 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaajat	Maija Vihervirta Olli Rissanen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten tukiperhetoimintaa voitaisiin lisätä ja laajentaa Punkaharjun SOS-Lapsikylässä. Opinnäytetyön yhteistyötahona toimi Punkaharjun SOS-Lapsikylä. Opinnäytetyön tarve on vahvasti työelämälähtöinen. Vaikka opinnäytetyön tarkoituksena on liiketoiminnan kasvattaminen, sen tärkeimpänä tavoitteena on SOS-Lapsikylän arvoja kannatteleva ajatus: kuinka voimme auttaa yhä useampaa lasta. Opinnäytetyön tavoitteena on tuottaa uusia kehittämissideoita tukiperhetoiminnan laajentamiseen ja parantamiseen. Tukiperhetoiminnan ongelmana on jatkuva tukiperheiden riittämättömyys valtakunnallisesti. Arvioiden mukaan Suomessa olisi tuhansia lapsia jonossa tukiperheisiin. Palvelulle on siis kysyntää, mutta tarjontaa ei ole tarpeeksi. Palvelua tutkimalla ja kehittämällä saadaan uusia näkökulmia asiakkaan ymmärtämiseen ja palvelun parantamiseen.

Opinnäytetyö toteutettiin palvelumuotoilun keinoin. Opinnäytetyötä varten tehtiin kaksi eri kyselyä. SOS-Lapsikylän tukiperhetyöntekijöille tehtiin sähköpostin välityksellä kysely sekä toimiville tukiperheille Forms-kysely. Näillä kyselyillä selvitettiin tukiperhetyöntekijöiden ja tukiperheiden näkemyksiä tukiperhetoiminnasta. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiksi muodostuivat seuraavat: miten tukiperhetyöntekijät kokevat työnsä, mitä kehittämismahdollisuuksia työssä on, miten tukiperheet kokevat SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan ja tuen sekä miten tukiperhetoimintaa voitaisiin laajentaa ja kehittää. Kyselyiden tulokset analysoitiin teemoittelemalla.

Tuloksissa tuli esille, että tukiperhetoiminta on hyvin positiivisesti sävyttynyttä toimintaa. SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan ollaan tyytyväisiä sekä työntekijöiden että tukiperheiden toimesta. SOS-Lapsikylän tarjoamat tukitoimet koetaan riittäviksi tukiperheiden puolelta. Tukiperheeksi ryhtymisen tärkein motiivi on auttamisen halu. Palkkiolla ei tämän tutkimuksen tulosten mukaan ole juurikaan merkitystä. Tärkeimmäksi kehittämiskohdaksi työntekijät nostivat työajan riittävyuden ja sitä kautta hyvinvoivan työntekijän laadukkaan työn tuottamisen. Tuloksissa tuli ilmi, että tukiperhetoiminnan näkyvyyttä ja julkista tietoisuutta tukiperhetoiminnasta tulisi lisätä. Tukiperhetoiminnalla on positiivinen julkisuuskuva, mutta siitä tiedetään yhä liian vähän.

Asiasanat: SOS-Lapsikylä, tukiperhe, tukiperhetoiminta, palvelumuotoilu.

Degree	Master of Social Services
Author	Mari Pietikäinen
Thesis title	Development of short-term foster care family operations at SOS Children's Village in Punkaharju
Commissioned by	SOS Children's Village
Time	2021
Pages	56 pages, 5 pages of appendices
Supervisors	Maija Vihervirta Olli Rissanen

ABSTRACT

The purpose of the thesis was to produce proposals for how to increase and develop short-term foster care operations at SOS Children's Village in Punkaharju. The need for the thesis was strongly based on working life. Even though the purpose of the thesis is to expand the business, its most important objective is a thought which supports the values of SOS Children's Village. How can we help more and more children? The problem of the short-term foster care is a constant inadequate number of short-term foster care families nationally. It is estimated, that in Finland there are thousands of children queuing for short-term foster care families. There is an enormous demand for these services but not enough suppliers. By studying and developing the services it is possible to obtain new points of view which allow to understand the customer and improve the services.

The thesis was implemented by using service design. Two different surveys were created to gather information. One was sent by e-mail to the employees of SOS Children's Village who work in short-term foster care operations, and the other was a Forms survey to the current short-term foster care families. These surveys gave valuable insight into the views of the employees and the families offering short-term foster care. The research questions were how the employees of short-term foster care operations experience their work, what development possibilities there are in the work, how the short-term foster care families experience their work and the support from SOS Children's Village and how the short-term foster care could be extended and developed.

The main results of the surveys indicate that the tone of the short-term foster care operations is very positive. Both the employees and families are satisfied with the short-term foster care operations of SOS Children's Village. The families reported that the measures of support offered by SOS Children's Village are sufficient. The desire to help is the most important motivation to a family to begin as a short-term foster care family, and the reward does not play a significant role. According to the employees, the most important development need is to ensure the adequacy of the working hours so that the well-being of employees will produce high-quality work results. The results also indicate, that there is a need for increasing the visibility and the public awareness of the short-term foster care. Short-term foster care has a positive public image, but the concept is not very well known.

Keywords: SOS Children's village, short term foster care, respite care, service design.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT	7
2.1	Aiheen valikoituminen ja tarve	7
2.2	SOS-Lapsikylä	8
2.3	Punkaharjun SOS-Lapsikylä	9
2.4	SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminta.....	9
3	NÄKÖKULMIA TUKIPERHETOIMINTAAN.....	11
3.1	Perhepoliittiset linjaukset	11
3.2	Sosiaalihuoltolaki	13
3.3	Lapsiperheiden tuen tarpeet tukiperhetoiminnan näkökulmasta	15
3.4	Tukiperhetoiminta ja aiemmat tutkimukset.....	17
3.5	Vapaaehtoisuus vai ammatillisuus?	20
3.6	Tukemisen haasteet	23
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	24
5	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄLLINEN TOTEUTTAMINEN	25
5.1	Palvelumuotoilu kehittämismenetelmänä.....	26
5.2	Kysely kehittämismenetelmänä	28
5.2.1	Aineiston kerääminen.....	28
5.2.2	Aineiston analysointi.....	30
6	TULOKSET.....	30
6.1	Tukiperhetyöntekijöiden kokemuksia tukiperhetyöstä.....	31
6.2	Tukiperheiden kokemuksia	33
6.2.1	Kyselyn taustatiedot	33
6.2.2	Tukiperhetoiminnan löytäminen.....	34
6.2.3	SOS-Lapsikylän tuki tukiperheille.....	35
6.2.4	Tukiperheiltä tulleita ideoita ja ehdotuksia	38

7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	40
7.1	Tulosten tarkastelua	41
7.2	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	45
7.3	Oman prosessin tarkastelu	47
7.4	Kehittämisideoita	48
	LÄHTEET.....	51

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Kysely tukiperhetyöntekijöille

Liite 2. Saatekirje kyselyyn

Liite 3. Kyselylomake tukiperheille

1 JOHDANTO

Lapsiperheiden varhainen tukeminen on ollut hallitusten teemana ja tavoitteena jo pitkään. Hallituksen kansallisen lapsistrategian tavoitteena on tehdä lasten oikeuksia kunnioittava yhteiskunta. Lapsistrategiaa on tarkoitus viedä yli hallituskausien ja tehdä lapsi- ja perhemyönteinen Suomi. (STM s.a.) Lasten, nuorten ja lapsiperheiden alati muuttuvat tarpeet ja niiden ymmärtäminen vaativat kokonaisvaltaista systemaattista muutosta. Ongelmat eivät ratkea enää etukäteen suunnitelluilla ja määrätyillä työkaluilla. Tarjonnan on monipuolistuttava kysynnän mukaan ja tämä tarkoittaa painopisteen siirtymistä verkostomaiseen asiakasymmärrykseen perustuvaan johtamiseen ja ohjaukseen. (Heinonen ym. 2018, 12.) Lapsistrategia 2040 luo visiota matalan kynnyksen palveluista lapsiperheille ja vanhemmuuden tukemiseen (Valtioneuvosto 2019, 36). Varhaisen tukemisen muotoja on erilaisia ja niiden tuottajat vaihtelevat julkisen sekä yksityisen sektorin lisäksi kolmannen sektorin palveluntuottajiin.

Tukiperhetoiminta on yksi varhaisista palvelumuodoista, joilla pyritään tukemaan ja vahvistamaan lapsiperheiden arkea sekä hyvinvointia. Tukiperheen tarkoituksena on helpottaa perheen arjen sujumista. Tukiperhetoiminnassa lapsi osallistuu tukiperheen arkielämään yöpymällä viikonloppuisin tai loman aikana tukiperheen luona. (THL 2020.)

Opinnäytetyöni työelämäkumppanina toimi SOS-Lapsikylä. SOS-Lapsikylä on voittoa tavoittelematon lastensuojelun palvelujen tuottaja. SOS-Lapsikylä tarjoaa palveluita perheille ja kunnille yleishyödyllisestä toiminnasta sijaishuollon palveluihin asti. Yksi SOS-Lapsikylän tarjoamista palveluista on tukiperhetoiminta. (SOS-Lapsikylä s.a.) Tukiperhetoiminta on haasteellinen toimintaympäristö, koska tukiperheiden tarve on suurempi kuin mitä pystytään tarjoamaan. Tarve tukiperhetoiminnan laajentamiselle on ilmeinen ja sitä kautta myös tarve aiheen tutkimiselle.

Työni tavoitteena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten tukiperhetoimintaa saataisiin laajennettua sekä tuottaa uusia kehittämisenäkökulmia tukiperhetoimintaan. Opinnäytetyöni tulosten pohjalta voidaan kehittää SOS-Lapsikylän tuki-

perhetoimintaa, saada mahdollisesti lisää kasvua sekä kehittää vanhaa toimintaa uuteen suuntaan. Tutkimuskysymykset ovat muotoiltu tarkoituksen ja tavoitteiden mukaisesti. Oman kiinnostuksen opinnäytetyöni tekemiseen toi se ajatus, että työni avulla yhä useampaa lasta voidaan auttaa löytämään tukiperhe.

2 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Aiheen valikoituminen ja tarve

Olen työskennellyt lastensuojelun parissa SOS-Lapsikylässä kohta kolme vuotta. Työskentelen perhehoidon ohjaajana, mutta tiimiimme kuuluu osana tukiperhetoiminnasta vastaava työntekijä. Hänen työtään sivusta seuranneena olen monesti havainnut hänen törmäävän samaan ongelmaan yhä uudestaan: tukiperheitä on liian vähän. Tästä ongelmasta muodostui opinnäytetyöni aihe.

Yle uutisoi seuraavasti vuonna 2015: ”Helsingissä liian vähän tukiperheitä – lapset joutuvat jonon jatkoksi” (Siironen & Mikkola 2015). Uutisessa kerrotaan, että Helsingissä noin puolet tukiperhettä hakevista lapsista saa itselleen tukiperheen. Tukiperheistä on jatkuva pula. Samaa uutisointia jatkaa Ilkka-Pohjalainen lehti Pohjanmaan alueelta vuonna 2018: ”Jopa tuhannet lapset jonottavat tukiperhettä” (Pylkkänen 2018). Uutisessa kerrotaan satojen lapsien jonottavan tukiperheisiin Pohjanmaan alueella. Uutisessa kerrotaan samalla tuhansien lapsien jonottavan tukiperhettä valtakunnallisesti. Yhä, vuonna 2021, uutisointi jatkaa saman ongelman esille tuomista: tukiperheitä on liian vähän. Ylen uutinen maaliskuussa 2021 kertoi perheestä, joka on odottanut vuosia lapselleen tukiperhettä siinä onnistumatta. (Collin 2021.)

Opinnäytetyöni aiheen valikoitumisen jälkeen hahmottelin aiheen rajausta sekä sisällöllistä teemaa. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössäni toimi SOS-Lapsikylä. Tärkeiksi opinnäytetyöprosessin työelämän linkeiksi muodostui Punkaharjun tukiperhetyöntekijä sekä SOS-Lapsikylän tukiperhepalvelujen vastaava. Heidän kanssaan käytyjen puheluiden ja sähköpostien kautta opinnäytetyöni tavoitteet ja tutkimusasetelma tarkentuivat. Pyrin opinnäytetyössäni selvittämään palveluntuottajan näkökulmasta, miten tukiperheitä saataisiin lisää ja näin yhä useampaa lasta voitaisiin auttaa. Tarkoituksena on tuottaa

uutta tietoa siitä, millä keinoilla tukiperhetoiminnan vetovoimaisuutta voitaisiin lisätä ja miten toimintaa voitaisiin kehittää.

Opinnäytetyöni on tutkimus, jossa käytetään palvelumuotoilun keinoja ja kyselyä tukiperhetoiminnan tarkasteluun. Palvelumuotoilun keinoin pyritään muokkaamaan tarjottavaa palvelua niin, että siitä tulisi vetovoimaisempi ja toimivampi. Opinnäytetyössäni on tehty kysely kahdelle eri taholle, tukiperheille sekä tukiperhetoiminnan työntekijöille. Analysoin heidän antamansa vastaukset käyttäen teemoittelua.

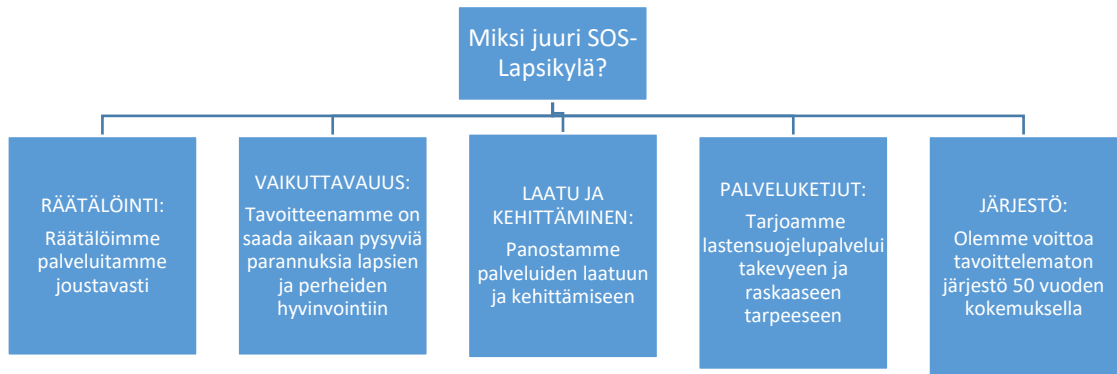
Teoreettisena viitekehyksenä opinnäytetyössäni ovat SOS-Lapsikylä, perhepoliittiset linjaukset, sosiaalihuoltolaki sekä tukiperhetoiminta. Avaan nämä käsitteet seuraavissa luvuissa.

2.2 SOS-Lapsikylä

Opinnäytetyöni yhteistyökumppanina toimi SOS-Lapsikylä. SOS-Lapsikylä on toiminut Suomessa vuodesta 1962. Se kuuluu kansainväliseen SOS Children's Village järjestöön. Lapsikylätoimintaa on yli 130 maassa. SOS-Lapsikylän muodostavat SOS-Lapsikyläsäätiö sekä SOS-Lapsikylä ry. SOS-Lapsikylän toiminnan tavoitteena on lisätä perheiden ja lasten hyvinvointia sekä maailmalla että Suomessa. Toimintaan kuuluu varhaisen tuen palveluita sekä avo- että sijaishuollon palveluita. Tukiperhetoiminta on yksi avohuollon palvelu, jota SOS-Lapsikylä tarjoaa kunnille. SOS-lapsikylä on voittoa tavoittelematon järjestö ja toiminnasta ei jaeta voittoa yksityishenkilöille. (SOS-Lapsikylä s.a.)

Alla olevassa kuvassa (kuva 1) esitellään SOS-Lapsikylän toimintaa ohjaavia toimintaperiaatteita. Sama tieto on esillä tukiperhetoimintaa esittelevillä verkkosivuilla.

Kuva 1. SOS-Lapsikylän toimintaperiaatteet (SOS-Lapsikylä s.a. mukailten)

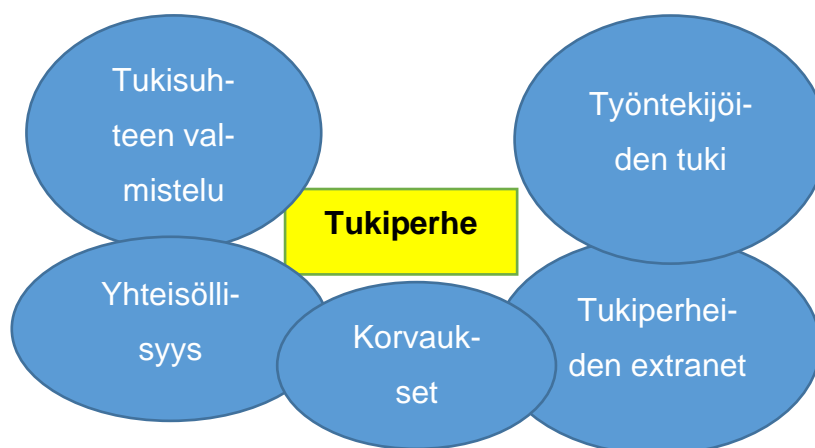
SOS-Lapsikylän tavoitteena on saada aikaan pysyviä parannuksia lasten ja perheiden hyvinvointiin. Laadun ja toiminnan kehittäminen on tärkeää ja sitä varten kerätään säännöllisesti asiakaspalautetta. Strategisena tavoitteena on auttaa yhä useampaa lasta kasvattamalla toimintaa, kuitenkin laadun pysyessä korkeana sekä lapsen parhaan ollessa kaiken keskiössä. (SOS-Lapsikylä s.a.)

2.3 Punkaharjun SOS-Lapsikylä

Punkaharjun SOS-Lapsikylä on perustettu 1972, ollen näin toiseksi vanhin lapsikylä Suomessa. Punkaharjulla on siis pitkät perinteet. Tällä hetkellä toiminta sijoittuu Punkaharjun lisäksi ympäristökuntiin. (SOS-Lapsikylä s.a.) Punkaharjun SOS-Lapsikylän toimintaan kuuluu sekä perhehoitoa että tukiperhe-toimintaa. Vuoden 2021 keväästä Punkaharjun SOS-Lapsikylä on toiminut yhteisenä kylänä Kuopion kylän kanssa muodostaen näin Kuopio-Punkaharju SOS-Lapsikylän.

2.4 SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminta

Tukiperhetoimintaa järjestetään jokaisessa SOS-Lapsikylän toimipisteessä Suomessa. SOS-Lapsikylä tarjoaa tukiperheille infotilaisuuden sekä valmennuksen ennen tukiperheeksi ryhtymistä. Tukiperhetoiminnan aikana SOS-Lapsikylä tarjoaa erilaista tukea (kuva 2).

Kuva 2. SOS-Lapsikylän tukiperheelle tarjottava tuki (SOS-Lapsikylä s.a. mukailten)

Tukiperheille tarjotaan yhteisöllisyyden tukemista mahdollisuuksilla osallistua retkiin, tapahtumiin ja koulutuksiin. Samalla tarjoutuu mahdollisuus luoda yhteys muihin tukiperheisiin. SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan työntekijät valmistelevat tukisuhteen kunnan kanssa ja työntekijöiden konsultaatioapu kulkee rinnalla koko tukisuhteen ajan. SOS-Lapsikylän tuki tarjoaa myös pääsyn tukiperheiden extranettiin sekä korvaukset (hoitopalkkio ja kulukorvaus). (SOS-Lapsikylä s.a.)

Tukiperheeksi voi ryhtyä melkein kuka tahansa. Tärkeää on, että elämäntilanne on vakaalla pohjalla ja on valmis sitoutumaan tukiperhevalmennukseen. Valmennukseen tullessa ei tarvitse olla valmis sitoutumaan tukiperheeksi vaan tätä voi yhdessä pohtia kouluttajien kanssa. Tällä hetkellä tukiperhevalmennus tehdään webinaareina netin välityksellä COVID-19-pandemian vuoksi. Normaalisti tukiperhevalmennus tehdään yhteisinä kokoontumisina SOS-Lapsikylän tiloissa tai muissa kokoontumistiloissa. (SOS-Lapsikylä s.a.)

Tukiperheitä on ammatillisessakin muodossa. Tällöin vähintään toisella tukiperheen vanhemmista tulee olla sosiaali-, terveys- tai kasvatustalon koulutus. Näillä perheillä on hyvä valmius varsinkin erityistä tukea tarvitsevien lasten tukemiseen ja ohjaukseen. (SOS-Lapsikylä s.a.)

3 NÄKÖKULMIA TUKIPERHETOIMINTAAN

3.1 Perhepoliittiset linjaukset

Kansallisen lapsistrategian 2040 tavoitteena on rakentaa yhteiskuntaa lapsi- ja perhemyönteisemmäksi. Tavoitteiksi on kiteytynyt mm. lapsen tarvitsemat läheiset aikuiset, yhteisöön kuuluminen, perheiden yhdessä viettämä aika, kaverisuhteiden luominen ja lapsiperheiden köyhyyden vähentäminen. (Valtioneuvosto 2019, 14.) Valtioneuvoston julkaisussa (2019, 27) todetaan, lapsen, nuoren ja perheen epäsuotuisan kehityskulun katkaisemiseksi tarvitaan yksilöllistä ja varhaista puuttumista. Myös kasvu- ja kehitysympäristöön vaikuttavia laajempia ratkaisuja tarvitaan. Tärkeää on tunnistaa myös vanhempien tarpeet tukeen. Ammattilaisten ja perheille tarjottavien palveluiden tulisi toimia keskenään yhteen ilman hallinto- ja ammattikuntarajoja. Julkaisussa käytetään tuoretta tutkimustietoa (Valtioneuvosto 2019, 27), jonka mukaan vanhemmat keskimäärin voivat hyvin, mutta osa ei saa vanhemmuuteensa tarvittavaa tukea. Jonkinlaista tukea vanhemmuuteensa koki tarvitsevänsä kolmannes vastaajista. Tutkimustieto oli peräisin pienten lasten perheistä, joissa oli 3-4kk ikäisiä tai 4- vuotiaita lapsia.

Valtioneuvoston julkaisussa Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040 pyritään Lapsen aika 2040-skenaariossa siihen, että vanhemmuutta tuetaan matalan kynnyksen varhaisella tuella. Myös vanhemmat ja lähipiiri otetaan huomioon ja heille annetaan tarvittaessa tukea osana lasten ja nuorten palveluja. Matalan kynnyksen varhaisen tuen ansiosta lasten ja vanhempien vuorovaikutussuhdetta voidaan tukea paremmin. (Valtioneuvosto 2019, 35–36.) Lapsen kasvulle ja hyvinvoinnille lapsuuden elinoloilla on olennainen merkitys. Aiemmin on tutkittu lapsiin kohdistuvaa hyvinvointia objektiivisilla mittareilla, kuten lapsen terveydentilaa tai koulusuoriutumista mitaten. Subjektiviisen hyvinvointitutkimuksen tarkoituksena on puolestaan mitata lapsen yksilöllistä tyytyväisyyttä omaan elämäänsä ja sen eri puoliin. Näissä tutkimuksissa korostuvat lapselle tärkeät sosiaaliset suhteet eli perhe, vertaissuhteet sekä laajempi yhteisö. (Toikka & Haanpää 2020, 1191–24.) Lapsen subjektiiviseen hyvinvointiin vaikuttaa yhtenä tekijänä perherakenne. Lapset, jotka asuvat kahden biologisen vanhemman kanssa samassa kodissa, kokevat suurempaa subjektiivisen hyvinvoinnin tasoa kuin lapset, jotka asuvat yksinhuoltajaperheessä. Yksi selitys

tähän on yksinhuoltajaperheiden tuloköyhyys. Tutkimuksissa on ilmennyt, että perheen tiukka taloustilanne on vahvasti yhteydessä lapsen kokemukseen subjektiivisesta hyvinvoinnista. Tähän peilaten olisi tärkeää muistaa, että perheiden ja palvelujen tuottamisessa ei riitä, että ne tehdään vain vanhempien tasolla. Olisi tärkeää huomata lapsen etuus ja se, että vaikutukset näkyvät suoraan lapsen omassa arjessa. (Toikka & Haanpää 2020, 138–142.) Tämä edellyttää palvelujärjestelmän uudistamista ennaltaehkäisevän työn suuntaan, jota tukiperhetoiminta tarjoaa.

Hallitusohjelman kärkihankkeisiin kuuluu lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Sen tavoitteena on uudistaa palveluja niin, että painopistettä siirretään ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen. Hallitusohjelmaan kuuluu myös eriarvoisuuden vähentäminen ja lapsiperheiden tasavertainen tukeminen. (Valtioneuvosto s.a.) Tukiperhetoiminta on yksi tärkeä toimi ennaltaehkäisevän työn tekemiseen sekä lapsiperheiden tukemiseen. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman lähtökohtana on helpottaa perheiden palvelujen saantia ja niiden löytymistä yhdestä paikasta. Painopiste on matalan kynnyksen tuessa ja systeemisen muutoksen alulle panossa. (STM 2019.) LAPE-ohjelmaa toteutetaan maakunnittain ja sen vaikutus näkyy Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa. Toimintasuunnitelmassa painotetaan varhaisen ja oikea-aikaisen tuen työtä sekä sujuvien, helposti saavutettavien palveluiden saatavuutta. (Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019- 2021, 6–7.)

Hyvinvointierot näkyvät lapsiperheiden elämässä. Kun suomalaislapsista enemmistö voi hyvin, pienelle vähemmistölle on kasaantunut vaikeaa pahoinvointia. Lapsiperheitä kuormittavat taloudelliset vaikeudet ja aiheuttavat jaksamattomuutta vanhemmuudessa. Viime vuosikymmenien ajan suomalaisen perhepolitiikan linjaukset ovat pysyneet valtaosin samoina, tavoitteena on luoda lapsille turvallinen kasvuympäristö. Tavoitteena on myös turvata vanhemmille aineellinen ja henkinen mahdollisuus perheen perustamiseen ja lasten kasvatukseen. Lasten huonovointisuuteen pyritään puuttumaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lastensuojelulaki velvoittaa kunnat huolehtimaan siitä, että lapsille turvataan heidän oikeutensa turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen. Laissa painotetaan

etenkin ehkäisevää lastensuojelutyötä. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014, 13–14.)

Peruspalveluihin tulisi lisätä varhaisen tuen järjestämistä. Palvelujärjestelmän on perheiden näkökulmasta puutteellinen ja hajanainen. Tämä heikentää palveluja tarvitsevien pääsemistä tuen piiriin sekä edesauttaa putoamista niistä pois. Ammattihenkilöstön mahdollisuuksia ja taitoja tunnistaa tuen tarpeita tulisi vahvistaa. Myös perheiden hakeutumista palveluihin tulisi helpottaa antamalla tietoa tarjolla olevista tukimahdollisuuksista. Ammattihenkilöstön taitoja vahvistaa perheen osallisuutta palvelujen tarpeen arvioinnissa ja kehittämisessä olisi tarpeen myös tukea. (Lammi-Taskula & Karvonen 2014, 225.) Näillä toimilla pystyttäisiin ehkäisemään lapsiperheiden liiallista kuormitusta. Haasteellisin ongelma tässä on apua tarvitsevien tavoittaminen. Tähän on pyrittävä vastaamaan eri toimijoiden saumattomalla yhteistyöllä. (Kallio & Hakovirta 2020, 267.)

THL:n raportti lapsiperheiden tuen tarpeista ja avun antamisesta (Halme ym. 2014, 96–101) antaa tietoa siitä, mitä lapsiperheet kokevat tarvitsevansa sekä kokevatko he palvelut riittäviksi. Tutkimuksen mukaan yli puolet vanhemmista ovat huolissaan omasta jaksamisestaan. Jaksamisen huolen toi omat vanhemmuuden taidot, maltin menettäminen ristiriitatilanteissa, parisuhdeongelmat, taloudelliset vaikeudet, riittämättömyyden tunne sekä mielenterveys- ja päihdeongelmat. Tutkimuksessa selvisi, että perhetyön ja varhaisen tuen tarjoaminen on käsitteenä hyvin laaja ja epäselvä. Se voidaan ymmärtää eri yhteyksissä eri tavalla. Käsite perhetyö on laaja, eikä sitä ole edelleenkään yhtä tapaa toteuttaa. Sitä tuotetaan eri muodoilla, malleilla sekä eri paikoissa. Perhetyön palveluja oli käytettävissä äitiys- ja lastenneuvoloissa ja kouluterveydenhuollossa, useimmiten se tuotettiin yhdessä lastensuojelun kanssa. Perhetyön hajanaisuutta ja laajuutta kuvaa myös se, että sitä tuotetaan julkisella, yksityisellä sekä kolmannella sektorilla.

3.2 Sosiaalihuoltolaki

Sosiaalihuoltolaissa (3. §) sosiaalipalveluilla tarkoitetaan kunnallisia sosiaalipalveluja, niihin sisältyviä tukipalveluja ja muita toimia, joita sosiaalihuollon

ammattihenkilöt ja muu asiakastyöhön osallistuva henkilöstö edistävät ja ylläpitävät, yksilön, perheen tai yhteisön toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Tässä laissa lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiaasta ja erityistä tukea tarvitsevalla lapsella lasta, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään. Kaikissa sosiaalihuollon toimissa, jotka koskevat lasta on otettava huomioon lapsen etu. Sosiaalihuoltolaissa (4. § ja 5. §) sanotaan, että asiakkaan etua arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, miten eri ratkaisut ja toimintatavat turvaavat parhaiten asiakkaan ja läheisten hyvinvoinnin, läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet, tarpeisiin nähden oikea-aikaisen ja riittävän tuen sekä mahdollisuuden vaikuttaa ja osallistua omista asioista päättämiseen. (Finlex 2014.)

Kunnan viranomaisten on seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia. Sosiaalihuoltolaissa (9. § ja 10. §) todetaan, että lapsille ja lapsiperheille tarkoitettuja palveluja kehitettäessä on huolehdittava siitä, että palvelujen avulla tuetaan vanhempia ja huoltajia lasten kasvatuksessa ja saadaan selville lasten ja lapsiperheiden erityisen tuen tarve. (Finlex 2014.)

Uuden sosiaalihuoltolain myötä tukiperhetoimintaan hakeutuminen ei vaadi enää lastensuojelun asiakkuutta vaan palveluiden piiriin voi hakeutua omaloitteisesti. Tukiperheen saaminen perustuu palvelutarpeeseen ja asiakassuunnitelmaan. Tämä laaditaan yhdessä asiakkaan ja perheen kanssa. On tärkeää selkeä suunnitelma tukisuhteen tiiviystä, tavoitteista sekä kestosta. (THL 2020.)

Sosiaalihuoltolaki (28. §) määrittää tukiperhetoiminnan seuraavasti: erityistä tukea tarvitsevalle lapselle voidaan järjestää tukiperhe lapsen terveyden ja kehityksen turvaamiseksi (Finlex 2014). Tukiperhetoiminta voidaan organisoida kunnassa, käyttää lähikuntien palveluja tai ostaa kolmannen sektorin tuottamia palveluja. Lasten ja perheiden tukitarpeet ovat erilaiset ja sen vuoksi toimintaan rekrytoidaan erilaisilla taustoilla olevia perheitä, jotta voidaan vastata tukilasten tarpeisiin. Tukiperheet tarvitsevat riittävän tuen jaksamiseen ja on varmistettava ennakkovalmennuksella, koulutuksella ja ohjauksella. (THL 2020.)

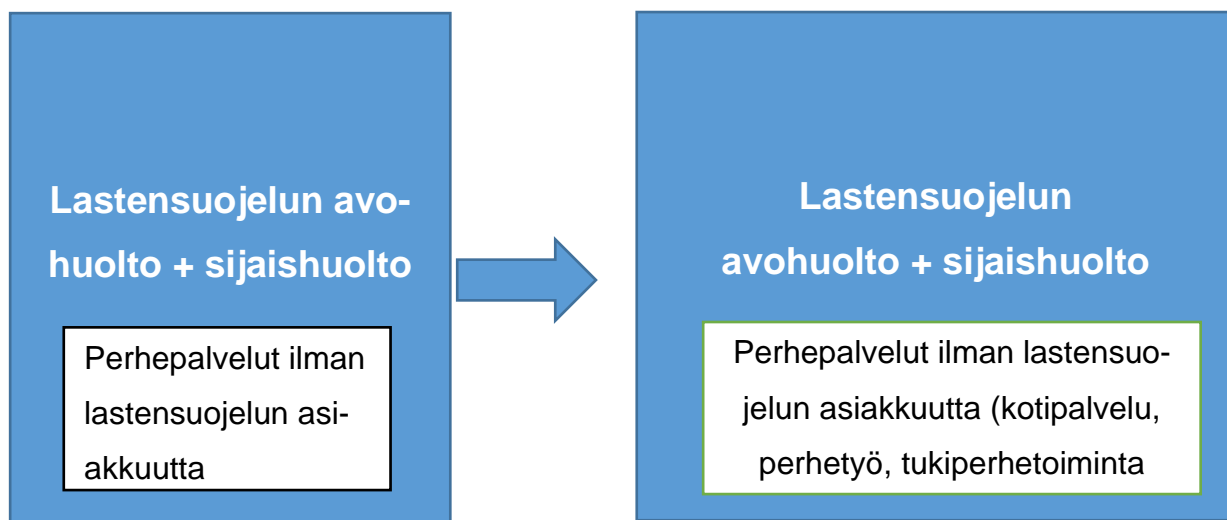
Sosiaalihuoltolain (1. §) tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä vähentää eriarvoisuutta ja turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut (Finlex 2014). Tämä velvoittaa kunnat järjestämään perheiden hyvinvointia tukevia palveluita kaikille lapsiperheille. Julkisten toimijoiden lisäksi sosiaali- ja terveystalvaeluja tuottavat yksityiset sekä kolmannen sektorin (järjestöt, säätiöt, vapaaehtoistoiminta) palveluntuottajat. Kolmannen sektorin suuruus palveluntuottajan on kasvanut viime vuosina huomattavasti. Se täydentää hyvin toimiessaan julkisen ja yksityisen sektorin toimia, mutta ei saisi kuitenkaan korvata niitä. (Törrönen 2012, 26–27.)

3.3 Lapsiperheiden tuen tarpeet tukiperhetoiminnan näkökulmasta

Sukulaissuhteet ja läheinen suhde isovanhempiin lisäävät usein perheen hyvinvointia ja auttavat arjen askareissa sekä toimivat turvaverkkona perheelle. Suomalainen yhteiskuntarakenne on muuttunut viime vuosikymmeninä niin, että harvoissa perheissä asuu enää nykyisin kolmen sukupolven edustajia. Ydinperhe asuu usein kaukana isovanhemmista ja muusta suvusta. Tästä syystä lapsiperheelle keskeisin ihmissuhde- ja tukiverkosto voi olla toisella puolella maata tai jostain syystä suhteet verkostoon ovat katkenneet. Lapsiperheiden ongelmien taustalla saattaa usein olla lähiverkoston puute. Näin ollen on kehitetty erilaisia palveluja lapsiperheille, joissa tarjotaan verkostojen kaltaisia palveluja. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 43–44.)

Lapsiperheillä voi olla moninaisia syitä siihen, miksi he tarvitsevat tukiperhetoiminnan kaltaista tukea elämäänsä. Sekä sosiaalihuoltolaissa että lastensuojelulaissa säädetään lasten ja nuorten sosiaalipalveluista, johon on haettu muutoksia sosiaalihuoltolain uudistuksen myötä. Tämän muutoksen yhteydessä voimistettiin ehkäisevän perhetyön osuutta yleisissä perhepalveluissa. Ehkäisevän perhetyön tarkoituksena on tukea lapsen hoidosta vastaavia henkilöitä kasvatustyössä. Ilman lastensuojelun asiakkuutta annetaan yleisinä perhepalveluina kotipalvelua, perhetyötä, tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa sekä vertaisryhmätoimintaa. Näiden palveluiden asemaa vahvistettiin sosiaalihuoltolain uudistamisella. Sosiaalihuoltolain 28. §:n mukaan erityistä tukea tarvitsevalle lapselle voidaan järjestää tukiperhe lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään erikseen sosiaalihuoltolaissa. Lapsi voi tarvita erityistä tukea perheen tilanteen vuoksi tai lapsen

oman tarpeen niin vaatiessa. (Hämeen-Anttila 2017, 216–225.) Kuvassa 3 kuvataan perhepalvelujen painopisteen muutosta.

Kuva 3. Perhepalvelujen painopisteen muutos. (Hämeen-Anttila 2017, 216.)

Lapsiperheille aiheuttavat huolta mitä erilaisemmat syyt, esimerkiksi lapsen oi- reilu tai sairaus, oppimisvaikeudet, pelot, masentuneisuus, vaikeudet kaveri- suhteissa tai kiusaamistilanteet. Näissä tilanteissa vanhemmat kaipaavat tu- kea. Myös vanhempien parisuhdeongelmat, taloudelliset vaikeudet, riittämät- tömyyden tunne ja syyllisyys, mielenterveys- tai päihdeongelmat sekä yksinäi- syys aiheuttavat huolta. Vanhemmille tarjottavan tuen tarve vaihtelee huolta aiheuttavan syyn mukaan. Lisäksi kartoitetaan perheen voimavarat ja ole- massa oleva verkosto. Kuitenkin on tärkeää, että huolta aiheuttavat asiat tun- nistetaan ja niihin puututaan varhain. Osalla vanhemmista on useita samanai- kaisia huolenaiheita, nämä vanhemmat ovat todennäköisesti niitä, jotka tarvit- sevät yleisten palvelujen lisäksi erityistä tukea ja kohdennettuja palveluja. (Halme & Perälä 2014, 224–225.) Tähän kohtaan voidaan tarjota tukiperhettä, jota käytetään hyvin usein pienten lasten perheiden auttamisessa. Lapset saa- vat uusia virikkeitä tukiperheen kanssa ja mahdollisuuden lomaan normaalista arjesta. Samaan aikaan järjestyy vanhemmalle tai vanhemmille aikaa levätä ja ratkoa omia ongelmiaan. (Ihalainen & Kettunen 2016, 113–114.)

3.4 Tukiperhetoiminta ja aiemmat tutkimukset

Sosiaalipalveluna sosiaalihuoltolain mukaan voidaan järjestää erityistä tukea tarvitseville lapselle tukiperhe. Tukiperhetoiminnalla tuetaan tarvitsevan perheen vanhemman tai vanhempien jaksamista arjessa. Tukiperhetoiminnassa tuettava lapsi osallistuu normaaliin arkielämäänsä tukiperheessä ja yöpyy perheen luona esimerkiksi viikonlopun tai sovittaessa pidempään. (THL 2020.) Tukiperheeksi voi ryhtyä monenlaisissa elämäntilanteissa olevat, esimerkiksi yksineläjät, kahden vanhemman perhe lapsineen, lapseton pariskunta, eläkeläinen tai sateenkaariperhe. Tukiperheeltä vaaditaan sitoutumista, aikaa ja tilaa lapselle sekä kykyä vastata lapsen tarpeisiin. (THL 2020)

Tukiperhetoiminta on alkanut tukihenkilötoimintana 1970-luvulla (Moilanen 2015, 87). Tästä alettiin 1980-luvulla siirtymään perhemuotoon, tässä edellä kävijänä oli Ruotsi. Ennen tukiperhetoimintaa Suomessa on esiintynyt kesäkotitoimintaa sekä sunnuntaivanhempia. 1980-luvun lopulla tukiperhetoiminta alkoi vahvistaa asemaansa toimijana. Ennen uuden sosiaalihuoltolain voimaantumista (1301/2014) tukiperhetoiminta on ollut osana lastensuojelulakia avohuollon tukitoimena. Sosiaalihuoltolakiin kirjaamisen jälkeen tukiperheen saaminen ei enää edellytä lastensuojelun asiakkuutta. (Svenlin 2020, 43–48.)

Svenlinin (2020, 222) tutkimuksen mukaan tukiperheille on oma paikkansa lastensuojelussa. Tukiperhetoiminnan saatavuuteen ja sen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa (Svenlin 2020, 228). Lopuksi Svenlin (2020, 229) toteaa tutkimuksessaan tukiperhetoiminnan tärkeyden: se voi luoda lapsen elämään ihmissuhteen, joka kannattelee perhettä haastavan elämänvaiheen yli. Svenlin (2020) on väitöskirjassaan tutkinut tukiperhetoiminnan käyttöteoriaa ja tukiperhetoiminnan vaikutuksia.

Forsberg ja Ritala-Koskinen (2018) sivuavat kirjassaan Monen kodin lapset tukiperhettä ja sen vaikutusta lapsiin. Heidän haastattelemiensa lapsien vastauksista ilmeni, että tukiperheellä on tärkeä rooli lasten elämässä. Tärkeä rooli ei rajoittunut pelkästään tukiperheen vanhempiin vaan myös sisaruksiin, lemmikkieläimiin sekä itse tukiperheen taloon. Forsberg ja Ritala-Koskinen (2018) kuvaavat kirjassaan, että heidän haastattelemansa lapset vaihtoivat

usein omaa asuinpaikkaa, mutta lapsille tärkeät rinnakkaisasumisen (tukiperhe) paikat ihmisineen ovat pysyneet enimmäkseen samoina ja näin ollen vahva side tukiperheen asuinpaikkaan on päässyt muodostumaan. (Forsberg & Ritala-Koskinen 2018, 91–92.)

Lehto-Lundén (2020, 146) toteaa tutkimuksessaan, että tukea tarvitsevien perheiden tarpeisiin tulisi tarttua nykyistä nopeammin. Hän myös toteaa, että on tiedossa, kuinka lapset joutuvat jonottamaan tukiperheitä pitkiä aikoja. Hän pohtii tutkimuksessaan, että lastensuojelussa ja sosiaalipalveluissa sekä kunnissa että palveluntarjoajien tulisi aktiivisesti miettiä yhteistyössä uusia ja erilaisia keinoja perheiden tukemiseen. Lehto-Lundén (2020, 146) pohtii myös olisiko aika muuttaa kerran kuussa tapahtuvaa tukiperheessä käyntiä uuteen rytmiin. Tutkimuksen mukaan lapset olisivat halukkaita erilaiseen aikatauluun.

Ahola ym. (2010, 64) pohtivat teoksessaan, kuinka kriiseihin kohdistuva sosiaalityö tulisi toimia juuri silloin kuin perhe on kriisissä, muuten tarve ei ole ajankohtainen. Kun palvelussa on kyse muusta kuin lakisääteisestä palvelusta, ei ole varmuutta siitä, että palvelu tarjotaan kohtuullisessa ajassa. Viitataan tällä tukiperhetoiminnan jonoihin. Tukiperhettä odottava perhe on kriisissä eikä palvelua tarjota kohtuullisessa ajassa. Oikea-aikaisen tuen saaminen on tärkeää ja sen kohdistuminen perheen omiin tarpeisiin.

Sekä Svenlin (2020, 17) että Lehto-Lundén (2020, 15) toteavat viime vuonna ilmestyneissä väitöskirjoissaan, kuinka vähän tukiperhetoimintaa on tutkittu lastensuojelua koskevissa tutkimuksissa. Tähän he pitävät syynä sitä, että tukiperhetoiminnan katsotaan kuuluvan ns. 'ei-kenenkään-maalle', koska toiminta sijoittuu myös vapaaehtois- sekä järjestösektorille. Tukiperhetoimintaa samankaltaisessa muodossa esiintyy Pohjoismaissa ja sillä on pitkät perinteet. Tutkimuksia väitöskirjojen tasolla on muissakin Pohjoismaissa tehty vähän. (Lehto-Lundén 2020, 15.)

Tukiperhetoimintaa on myös muissa maissa. Samankaltaisuuksia Suomen mallin kanssa löytyy muista Pohjoismaista. Svenlin (2020, 52) toteaa tutkimuksessaan, että Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa tukiperhetoiminta on tilastojen mukaan yksi tavallisimmista perheille tarjotuista tukitoimista. Berg Eklundh (2010) on tehnyt pitkäkestoisen, seitsemän vuoden tutkimuksen ruotsalaisesta

tukiperhetoiminnasta ja sen vaikutuksista lapsiin ja heidän vanhempiinsa sekä lasten osallisuutta päätöksentekoon. Tutkimuksessa on haastateltu ja seurattu lapsia, heidän vanhempiaan, sosiaalityöntekijöitä sekä tukiperheitä. Tärkeimpinä tutkimustuloksinaan Berg Eklundh (2010) toteaa, että perheet olivat tyytyväisiä tukiperhetoimintaan ja sen antamaan hengähdystaukoon. Lasten osallisuudesta todetaan, että lapset eivät pystyneet vaikuttamaan menevätkö tukiperheeseen. Heidän oli mentävä sinne, koska aikuiset olivat näin päättäneet.

Sekä Englannissa että Australiassa tunnetaan samanlaista tukiperhetoimintaa kuin Suomessa. Siitä käytetään joko nimitystä *short term foster care*, *respite care* tai *short break foster care*. Englannissa ja Australiassa tukiperhetoimintaa kuvaillaan hyvin samanlaiseksi kuin Suomessa, se tarjotaan perheille, jotka tarvitsevat hengähdystaukoa viikonloppuisin tai lomien aikana. (Coventry City Council 2021.) Lapset, jotka tarvitsevat tukiperhettä, ovat yleensä haasteellisia tavalla tai toisella. Molempien maiden nettisivuilla, joissa etsitään tukiperheitä, painotetaan samaa kuin Suomessa. Tämä on tärkeä keino antaa perheelle tilaisuus sekä lepotaukoon, että lapsille tilaisuus tutustua erilaiseen perhe-elämään. Ennaltaehkäisevän työn merkitystä on painotettu ja mahdollisuutta auttaa lasta saamaan pysyvyyttä elämäänsä. (Life Without Barriers 2021.) Englannissa on saatu samansuuntaisia tuloksia kuin Ruotsissa tukiperhetoiminnan vaikutuksista perheisiin. Maluccio (2002) käsittelee artikkelissaan tutkimusta, joka on tehty perheille, joiden lapset ovat saaneet tukiperheen. Perheet ovat selvästi hyötynet tukiperheentoiminnasta. Vanhemmat kokivat lapsivapaan ajan vahvistaneen heidän parisuhdettaan sekä kohentaneen terveydentilaa että työpanosta. Suurin osa lapsista koki tukiperhetoiminnan auttaneen myös heitä. He tunsivat saaneensa yksilöllistä huomiota tukiperhevanhemmilta sekä uusia leikkikavereita tukiperheen myötä.

Thoburn ja Courtney (2011, 214) sivuavat artikkelissaan tukiperhetoiminnan historiaa Amerikassa sekä Euroopassa. Pitkäaikaisen sijaishuollon perhehoitajien alku on joskus samantyyppinen kuin Suomessa, alkutaival on aloitettu tukiperheenä. Tästä vapaaehtoistoimintaan rinnastetusta toiminnasta on alettu muokata vuosien saatossa koulutettua ja organisoitua toimintaa, josta saadaan palkkio.

3.5 Vapaaehtoisuus vai ammatillisuus?

Tähän kysymykseen ei ole yksiselitteistä vastausta. Tukiperhetoiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, mutta kuitenkin se on toiminta, josta maksetaan korvausta. Tukiperhetoiminta on nähdäkseni näiden kahden, vapaaehtoisuuden ja ammattilaisuuden risteyskohdassa. Terveys- ja hyvinvoinninlaitos (THL 2020) mieltää tukiperhetoiminnan vapaaehtoisuuden piiriin ja viittaa WWW-sivuillaan useaan otteeseen vapaaehtoisuuteen ja vapaaehtoistyöntekijään.

Vapaaehtoisuuden määritelmään yleisesti kuuluu se, että sitä ei tehdä taloudellisen palkkion vuoksi. Vapaaehtoistyö on nimensä mukaisesti vapaaehtoista ja se tehdään yleensä kolmannen osapuolen hyväksi. Kuitenkin vapaaehtoisuuteen kuuluvat kulut tulee korvata vapaaehtoiselle toimintaa organisoivan järjestön puolelta. Tämä varmistaa sen, että vapaaehtoistoimintaa voi harjoittaa kuka vaan varallisuudesta riippumatta. Vapaaehtoisuuteen kuuluu olennaisena se, että se tuottaa hyötyä sekä vapaaehtoiselle että kolmannelle osapuolelle. Kolmannen osapuolen käsite on laaja, aina ystävistä ja naapureista yhteiskuntaan ja luontoon. Käsitteinä vapaaehtoistyötä ja vapaaehtoistoimintaa käytetään synonyymeina monissa eri konteksteissa. (Valliluoto 2014, 12–14)

Valliluoto (2014, 18–19) käsittelee julkaisussaan vapaaehtoistoiminnan suhdetta työsuhteeseen. Vaikka vapaaehtoistyössä on sana ”työ”, sitä ei voi rinnastaa työsopimuslain mukaiseen työsuhteeseen. Työsuhteessa sitoudutaan tekemään työtä työnantajan lukuun valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Vapaaehtoistyötä yleensä määrittää taas vastakohdat: vastikkeettomuus ja vapaaehtoisuus. Työsopimuslain ulkopuolelle lain esitöiden mukaan jätetään vammais- ja lastensuojelulainsäädännössä tarkoitettua avohuollon toimintana järjestettävää tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa. Tämä pidetään vapaaehtoistoimintana.

Alla olevassa kuvassa (kuva 4) Valliluoto (2014, 16) selventää suomalaisen vapaaehtoistoiminnan ympäristöä. Suomessa vapaaehtoistoiminta on hyvin moninaista, eikä kuvaan ole voitu sisällyttää kaikkia toiminnan muotoja. Kuva kuitenkin jäsentää ja antaa käsitystä vapaaehtoistoiminnan eri rajapinnoista ja kuinka sitä voidaan jaotella.

	VASTIKEETTOMUUS		VASTIKKEELLISUUS		
	Harrastustoiminta	Vapaaehtoistoiminta/-työ	Auttaminen vastiketta vastaan	Palkkatyö	Elinkeinotoiminta
Toiminnan muotoja	Myös naapuriapu ja perinteinen talkootyö	Mm. vertais-tuki, arjen apu, "ystävä tai kaveri", järjestön luottamustehdävät, urheilujoukkueen valmennus	Aikapankki ja muu vaihtotyö Muu vastikkeellinen työ kuin palkkatyö	Työsuhte, virkasuhde	Julkinen, yksityinen ja kolmas sektori Esim. palvelutalo
Vastike Verotuksellinen suhtautuminen	Ei palkkiota Veroton	Ei palkkiota, kustannusten korvaaminen rajoituksin TVL:n mukaan Veroton	Vastike Veronalainen	Palkka ja/tai muu etu Veronalainen	Maksullinen käyttäjälle, liikevoitto Veronalainen
Osaamisen vaatimus	Tavallisen ihmisen tiedot ja taidot, koulutus	Koulutus, tavallisen ihmisen tiedot ja taidot	Tavallisen ihmisen tiedot ja taidot	Professio, ammatillisuus, koulutus	Professio, ammatillisuus, koulutus
Toiminnan tarkoitus	Yleishyödyllisyys, yhteisöllisyys	Yleishyödyllisyys, yhteisöllisyys	Yleishyödyllisyys, yhteisöllisyys, vastavuoroinen henkilökohtainen hyöty	Ansiotarkoitus	Ansiotarkoitus
Sitoutumisen taso	Sitoutuneisuus vaihtelee	Sitoutuneisuus vaihtelee	Sitoutuneisuus vaihtelee	Sitoutuminen työnantajan ohjaukseen ja valvontaan	Pääosin toimijan itse asettamat rajat ja tavoitteet
Sääntely-ympäristö	Pääosin sääntelemätöntä	RAY:n tuki, ym. sääntely	Vähäinen sääntely	Työlainsäädäntö, ym. sääntely	Kilpailuneutraalisuus, muu kilpailu- ja kulluttajaoikeudellinen sääntely

Kuva 4. Vapaaehtoistoiminnan rajapintoja (Valliluoto 2014, 16.)

Vapaaehtoistoiminnassa toimiseen on monenlaisia erilaista syytä. Vapaaehtoistyöntekijät itse korostavat haluaan auttaa, oli vapaaehtoistoiminta minkälaisista hyvänsä. Myös sosiaalisten suhteiden solmiminen oli tärkeä motivaattori vapaaehtoistyön tekemisessä. Kolmanneksi tärkeimmäksi tekijäksi nousi halu

kokeilla jotain uutta. (Hokkanen ym. 2014, 71–72.) Samankaltaisesti kuvaa Valliluoto (2014, 21), hänen mukaansa yksi erityinen syy hakeutua mukaan vapaaehtoistoimintaan on halu auttaa muita. Auttaminen ja autetuksi tuleminen on aikakausiin ja kulttuuriin sidonnaista. Se muuttuu ja muovautuu ajan myötä kerrostuen tämän päivän malliin. Autetuksi tulemistä voidaan tarkastella myös toisesta näkökulmasta, haetun avun ja tuen tarpeen mukaan. (Hokkanen 2014, 66.)

Hokkanen (2014, 63–66) käsittelee väitöskirjassaan vapaaehtoistoimintaa auttamisen ja autetuksi tulemisen näkökulmasta. Hän pohtii nyky-yhteiskunnan näkemystä auttamiseen sekä vapaaehtoisuuteen. Pystytäänkö tämänhetkellä verovaroin tuotetulla auttamisella vaikuttamaan ihmisten hyvinvointiin vai tarvitaanko kolmannen sektorin apua. Kolmannen sektorin käsitettä käytetään hyvin usein erottamaan voittoa tavoittelemattoman järjestötoiminta yksityisen ja julkisen sektorin toimijoista. Kolmannen sektorin käsite on hyvin laaja ja se käsittää monia erilaisia toimijoita. Yleistä on, että nämä kolmannen sektorin toimijat ovat mukana myös palveluntuotannon markkinoilla. On myös toimijoita, jotka toimivat molemmissa: palveluntuotannossa sekä yleishyödyllisessä työssä. Tärkeää on muistaa kuitenkin se, että kaikki vapaaehtoistoiminta ei tapahdu kolmannen sektorin alla vaan sitä tuottaa myös julkinen sektori sekä yritykset. (Valliluoto 2014, 16.)

Hokkanen (2014, 73) pohtii ammatillisen auttamisen (sosiaalityön) ja vapaaehtoisen auttamisen vastakkain asettelua. Usein nämä kaksi asetetaan toistensa vastakohdiksi. Vaikka ammatillisuus vaatii koulutuksen sekä palkkatyön, se ei kuitenkaan poista vapaaehtoistyön tarvetta. Valliluoto (2014, 51) pohtii julkaisussaan vapaaehtoistoiminnan täydentävän ammattitaitoa vaativaa työtä. Vapaaehtoistyö ja ammattityö voivat olla hyvin lähellä toisiaan nimenomaan sosiaali- ja terveysalalla. Julkaisuun haastatellut ammattilaiset kokevat vapaaehtoiset voimavaraksi. Yleensä vapaaehtoiset koulutetaan tehtävään lyhyen koulutuksen avulla ja näin he saavat paremmat valmiudet toimia tehtävässään.

3.6 Tukemisen haasteet

Tukiperhetoiminnan yhtenä haasteena on tuettavien lapsien määrän lisäksi lasten yhä haasteellisemmat tarpeet. Monessa yhteydessä on ilmennyt ammatillisten tukiperheiden tarpeellisuus. Kyselyissäni sekä tukiperhetyöntekijöille että tukiperheille ilmeni ammatillisten tukiperheiden riittämättömyys. Ammatillisen tukiperheen voi muodostaa perhe, jossa toisella vanhemmista on sosiaali-, terveys- tai kasvatustieteiden koulutus (SOS-Lapsikylä s.a.). Ylen uutisessa (Collin 2021) kerrotaan lapsesta, joka on odottanut tukiperhettä jo puolet elämästään. Vanhempi epäili syyksi lapsen haastavan tilanteen ja sen, että lapsi tarvitsisi ammatillisen tukiperheen. Samassa uutisessa kahden palveluntuottajan, SOS-Lapsikylän sekä Pelastakaa Lapset ry:n, edustajat kertovat tämän ammatillisten tukiperheiden vähyyden olevan ongelmakohta tukiperhetoiminnassa. Lasten haastavuus ja erityislapsien määrän kasvaminen tukiperhettä hakiessa on kasvattanut ammatillisten tukiperheiden määrää sekä tarvitavuutta. (Collin 2021.)

Varhaisen tuen tarjoaminen on lapsen etuoikeus. Lapselle tulisi tarjota apua silloin, kun hän sitä tarvitsee. Yksi parhaimmista tukimuodoista on auttaa lapsen perheen tilannetta kokonaisvaltaisesti. Lapset eivät ole erillinen osa perheistään tai elinympäristöstään, joten varhaisen tuen tulisi koskettaa myös hänen omaa perhettään. (Vincent 2015, 14–15). Vaikka tukiperhetoiminnassa tuen saajana suoranaisesti on lapsi, on tukiperhetoiminnan tavoitteena helpottaa koko perheen tilannetta keventämällä perheen arkea tukiviikonloppujen ja lomien muodossa.

Tukiperhetoiminnan yksi haaste on löytää sopiva lapsi hänelle sopivaan tukiperheeseen. Tukiperhetoiminnan yksi kulmakivi on lapsilähtöisyys. Järvisen ym. (2012, 26–27) mukaan lapsilähtöisyydessä ei tarkoiteta pelkästään lapsimyönteisyyttä. Lapsilähtöisyydellä tarkoitetaan sitä, että lapsi otetaan huomioon moniulotteisesti ja häneen kohdistuvia valintoja peilataan prosessin aikana monelta eri suunnalta. On otettava huomioon lapsen ikä ja kehitystaso sekä kuunneltava lasta häntä koskevissa asioissa. Tarpeellista on myös pohdita, millaisia vaikutuksia tilanteella on lapselle. Vaikka lapsen näkeminen ensisijaisena tuntuu tärkeältä, se ei kuitenkaan tarkoita vanhempien sulkemista ulkopuolelle. He ovat mukana tasaveroisina kertomassa omat näkemyksensä ja

kokemuksensa perheen arjesta. Hurtig (2006, 188) toteaa, että lasten näkemys saamastaan avusta on selkeästi positiivisempi, jos lapsi on tietoinen ongelmasta, johon on haettu apua. Lapsi tulisi ottaa työskentelyyn mukaan ja osallistaa mukaan prosessiin. Työskentelyn tavoitteet, syyt ja keinot tulisi kertoa lapsille. Tämä on lapsille merkityksellistä ja vahvistaa lapsen omaa roolia; näin voidaan mahdolliset väärinkäsitykset ehkäistä ja korjata.

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tarkoituksena on laajentaa SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa Punkaharjulla. Tukiperheistä on jatkuva pula. Opinnäytetyöni tekemisen hetkellä tukiperheitä SOS-Lapsikylän alaisuudessa toimii 145. Nämä siis sijaitsevat ympäri Suomea. Punkaharjun toimipisteen alaisuudessa toimii 8 perhettä. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, millä keinoilla perheitä saataisiin lisää sekä mitä voitaisiin tehdä tukiperhetoiminnan laajentamiseksi ja parantamiseksi. Tavoitteena on liiketoiminnan kasvattaminen. Vaikka tavoitteena on liiketoiminnan kasvattaminen, on kuitenkin taustalla voimakkaasti SOS-Lapsikylän arvoissa näkyvä periaate. SOS-Lapsikylän toimintaa ohjaa koko ajan ajatus ”miten voimme auttaa yhä useampaa lasta?”. Opinnäytetyöstä saadun tiedon avulla pyritään kasvattamaan tukiperhetoimintaa Punkaharjun SOS-Lapsikylässä sekä mahdollisesti muissa toimipisteissä. Työn tarve on vahvasti työelämälähtöinen. Johtajuuden yksi osa-alue on liiketoiminnan kasvattaminen ja kehittäminen. Nämä ovat opinnäytetyöni tarkoitus ja tavoitteet. Myymme palvelua, jolle on suuri kysyntä, mutta tekijät puuttuvat. Miten saamme tukiperheitä lisää?

Tällä hetkellä tukiperhetoiminnan markkinointi tapahtuu pääasiallisesti sosiaalisessa mediassa, Facebookissa sekä verkkosivuilla. Markkinoimme myös erilaisissa tapahtumissa. Tarkastelen tätä opinnäytetyössäni, onko mahdollista tavoittaa tukiperheitä myös muilla keinoilla ja mitkä ovat ne keinot, joilla perheet on tähän asti tavoitettu.

Miksi tarvitsemme tukiperheitä lisää? Edellä on mainittu valtakunnallisissa lehdissä olleita artikkeleja viime vuosilta, joissa kerrotaan tukiperheistä olevan kova pula. SOS-Lapsikylän arvopohjaksi on muodostunut ”mahdollisimman

monen lapsen auttaminen”. Vaikka tukiperhetoiminnan laajentamisessa on kysymys liiketoiminnan kasvattamisesta, siinä on myös taustalla aito halu auttaa lapsia ja perheitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Oikea-aikaisen tuen saaminen perheille on kiistattomasti paras tapa ehkäistä ongelmien kasaantumista ja kärjistymistä.

Opinnäytetyöni tutkimuskohderyhmänä oli sekä SOS-Lapsikylän tukiperheet että tukiperhetoiminnan työntekijät. Tein kyselylomakkeen (liite 3) jo toimiville tukiperheille. Kyselylomakkeen tarkoituksena oli saada selville mistä perheet saivat tietoa tukiperhetoiminnasta, ja mikä sai heidät kiinnostumaan juuri SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnasta. Kyselyn tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten saisimme uusia tukiperheitä lisää. Näiden kysymysten ohella olin kiinnostunut myös siitä, millaisena tukiperheet kokevat SOS-Lapsikylän antaman koulutuksen sekä tuen ja mitä kehittämistarpeita tukiperheet näkevät toiminnassa. Tukiperhetoiminnan työntekijöille tekemässäni sähköpostikyselyssä (liite 1) tavoitteenani oli selvittää, millaisena tukiperhetyöntekijät kokevat työnsä, mitä haasteita he kohtaavat työssään, mitkä asiat toimivat tukiperhetoiminnassa ja miten he kehittäisivät tukiperhetoimintaa.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten tukiperhetyöntekijät kokevat työnsä?
- Mitä kehittämismahdollisuuksia tukiperhetyössä on?
- Mistä syistä tukiperheeksi ryhdytään?
- Miten tukiperheet kokevat SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan ja tuen?
- Miten tukiperhetoimintaa voitaisiin kehittää ja laajentaa tukiperheiden näkökulmasta?

5 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄLLINEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta voidaan kuvata ymmärtäväksi tutkimukseksi. Perinteinen erottelu tietämisen tapaan on joko ymmärtää tai selittää ilmiötä. Kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään siis ymmärtämään ilmiötä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 33.) Laadullisella tutkimuksella kerättyä aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena (Alasuutari

2011, 38). Laadullisessa tutkimuksessa tutkitaan prosesseja, joita tilastollisin analyysin (määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus) on vaikea lähestyä prosessien ja ilmiöiden monimutkaisuuden vuoksi. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten ihmiset kokevat reaali maailman. (Kananen 2017, 36.)

Laadullisessa tutkimuksessa on ikään kuin kaksi vaihetta: havaintojen pelkistäminen ja arvoituksen ratkaiseminen. Erilaisilla menetelmillä kerätyt tiedot ja havainnot analysoidaan. On tärkeää rajata hankittavan tiedon määrää sekä käsitellä vain tutkittavaan teemaan liittyviä seikkoja. (Alasuutari 2011, 50–51.) Laadullinen tutkimus on usein kuvailevaa ja tutkija on kiinnostunut prosesseista, merkityksistä ja ilmiön ymmärtämisestä (Kananen 2017, 36). Laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen sisältäen ajatuksen, että todellisuus on monitahoinen ja kohdetta on pyrittävä tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2009, 160).

5.1 Palvelumuotoilu kehittämismenetelmänä

Valitsin tutkivan kehittämisen lähestymistavaksi palvelumuotoilun. Tarkoituksena on tuottaa uusia ideoita ja toimintatapoja, jolla saadaan lisää tukiperheitä. Palvelumuotoilun tarkoituksena on innovoimalla, kehittämällä ja muotoilemalla muuttaa palvelua niin, että kohdataan käyttäjien tarpeet. Tarkoituksena on myös kohdata palveluntuottajan tarpeet eli tuottaa palvelua, joka vastaa liiketoiminnan tarpeisiin. (Soste 2020.) Palvelumuotoilussa asiakas on keskiössä ja sen tarkoituksena on tuottaa uutta, toimivaa palvelua, joka on kehitetty asiakkaiden toiveita ja haluja kuunnellen. Keskeisenä perustana on asiakkaan kuunteleminen. Palvelumuotoilu on syklinen malli, jossa ideaa ei tehdä lineaarisesti vaan se perustuu oppimiseen kokeilujen kautta. (Sivistystoimen työkalupakki palvelumuotoiluun s.a.)

Yhä enemmän yrityksissä on herätty ajattelemaan palvelumuotoilun syvintä tarkoitusta eli tuottaa asiakkaalle merkittävää ja mieleenpainuvaa palvelua (Bitner ym. 2007, 2). Palvelumuotoilun tarkoituksena on hyödyntää jo olemassa olevien palveluita kehittämällä niitä ja innovoida uusia palveluita (Risänen 2017, 9). Gloppen (2009) pohtii artikkelissaan palvelumuotoiluun tarvittavaa asennetta. On osattava avoimin mielin tehdä yhteistyötä asiakkaiden,

palveluntuottajan sekä yritysten johtajien välillä. Avoin yhteistyö, jaettu tavoite sekä uusi suhtautuminen johtamiseen voi tuottaa palvelumuotoilun keinoin aivan uusia ajattelutapoja kehittää tuotetta tai palvelua. Jos palvelumuotoilu saadaan osaksi yrityksen arkipäivää, se kehittää organisaation kulttuuria asiakaskeskeisemmäksi eri tasoilla aina johdosta työntekijöihin (Ojasalo ym. 2014, 73).

Palvelumuotoilun ydin on asiakasymmärrys. Pitää ymmärtää asiakkaan tarpeita, unelmia ja toiveita ennen kuin pystyy luomaan palveluita, joilla on todellista lisäarvoa. (Ahonen 2017, 37.) Tavoitteena on luoda helppokäyttöisiä, halettavia ja hyödyllisiä palvelukokemuksia käyttäjälle. Palveluorganisaation näkökulmasta palvelukonsepteja luodaan vaikuttavimmiksi, tehokkaimmiksi ja kannattavimmiksi. Tärkeää on myös tehdä palvelusta toisista toimijoista erotuva. On mahdollista saavuttaa jopa aivan uudenlaista kilpailuetua tai löytää uuden aseman markkinoilla. (Ojasalo ym. 2014, 71–73.) Työmenetelminä palvelumuotoilussa voi käyttää jo pitkään käytössä olleita menetelmiä, kuten haastattelua, kyselyä tai tavoitekartoitusta. Työmenetelmien valinnassa tulee muistaa sosiaali- ja terveysalalla alan tiukat säädökset ja lait, jotka on otettava huomioon sekä eettiset ohjeet. (Ahonen 2017, 41.)

Palvelumuotoilun tarkoituksena on muuttaa yhteiskunnallista järjestystä koskevaa ajattelua. Tarvitaan ihmisen ja hänen tarpeidensa pohjalta lähtevä palvelujärjestelmä palvelulogiikan sijaan. (Pohjola 2017, 310.) Palvelumuotoilun keskiössä on asiakas ja tarvitsemme tietoa siitä, miksi asiakkaamme (tukiperheet) eivät tartu palveluumme mitä tarjoamme. Miten voimme muotoilla sen tosin, jotta se olisi houkuttelevampi? Meille asiakas on tukiperhe, jonka palveluntuottajana SOS-Lapsikylä toimii. Asiakas ei välttämättä aina tiedä mitä hän tahtoo, joten tähän tarvitaan palvelumuotoilua innovoimaan uusia tuotteita. (Rissanen 2017, 13). Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa uusia innovaatioita, joilla voi lähteä tuottamaan uusia, toimivia konsepteja palvelun parantamiseksi (kuva 5).

Kuva 5. Palvelumuotoilun prosessi.

5.2 Kysely kehittämismenetelmänä

5.2.1 Aineiston kerääminen

Tiedonkeruumenetelmänä käytin kyselylomaketta (liite 3). Päädyin kyselylomakkeen käyttöön siksi, että tarvitsemme tarkkaa tietoa jo toimivilta tukiperheiltä, miksi he päätyivät tukiperheiksi. Minkä kanavien kautta he saivat tietoa toiminnasta? Miksi he valitsivat juuri SOS-Lapsikylän? Mikä sai heidät pysymään toiminnassa mukana? Yksi tukiperhetoiminnan ongelmakohta on se, että perheet valmennuksen päätyttyä eivät jatkakaan todelliseen tukiperhetoimintaan.

Tällä hetkellä Punkaharjun SOS-Lapsikylän alaisuudessa toimii vain 8 tukiperhettä, joten kysely tehtiin kaikkien SOS-Lapsikylän toimipisteiden tukiperheille. Kyselylomake (liite 3) sisälsi sekä strukturoituja kysymyksiä (esimerkiksi taustatiedot) sekä avoimia kysymyksiä. Lomakkeen laatiminen vaatii monen asian huomioon ottamista. KvantiMOTV (2010) listaa sivullaan mitä kaikkea tulisi huomioida kyselylomakkeen tekemisessä. Huomioitava olisi ainakin lomakkeen laajuus ja ulkoasu, luottamuksen herättäminen, lomakkeen kokonaisrakenne sekä sisällön loogisuus. Kysymysten asettelu ja vastausohjeet on myös huolellisesti mietittävä, jotta niistä saa mahdollisimman tarkat vastaukset. Tutkimuseettisesti kyselylomakkeen tulee olla objektiivinen ja tukea tieteen hyviä käytäntöjä. (KvantiMOTV 2010.) Kyselylomakkeen tekijän on perehdyttävä tutkimusilmiönsä hyvin teoreettisella pohjalla ennen lomakkeen laatimista (Ronkainen ym. 2014, 114).

Kyselytutkimuksella kerätään ja tarkastellaan tietoa esimerkiksi yhteiskunnan erilaisista ilmiöistä, mielipiteistä, asenteista tai arvoista. Kyselylomake on mitausväline. (Vehkalahti 2014, 11.) Lomakehaastattelussa kysytään tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun kannalta merkityksellisiä kysymyksiä, siinä ei suinkaan kysytä kaikkea mikä olisi mukava tietää. Tutkimuksen viitekehys määrittelee asetetut kysymykset ja perustelut niille, aiempaa teorian tietoa hyväksi käyttäen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87.)

Kysymysten muotoileminen ja tekeminen vaatii paljon huolellisuutta ja tarkkuutta, ne luovat perustan tutkimuksen onnistumiselle. Eniten virheitä tutkimustuloksiin aiheuttaa virheitä kysymysten muoto, sanamuodoissa tulee olla tarkka, ne eivät saa olla epämääräisiä tai häilyviä. Kysymykset eivät saa myöskään johdatella vaan niiden pitää olla yksiselitteisiä. (Valli 2018, 93.) Sähköisen kyselyn etuna on se, että tutkijan ei tarvitse erikseen syöttää aineistoa tai litteroida vaan se on valmiiksi käytettävässä muodossa. Luotettavuutta lisää se, että vastaukset ovat suoraan siinä muodossa kuin vastaaja on ne antanut. (Valli & Perkkilä 2015, 110.)

Lomakkeen esitestaaminen eli pilotointi on välttämätöntä, jotta lomakkeen kysymyksiä ja asettelua voidaan vielä tarkistaa ja korjata (Hirsjärvi ym. 2009, 204). Lomakkeen esitestattiin maaliskuussa 2021 ennen julkaisua usealla eri ihmisellä ja heidän tekemiensä huomioiden pohjalta tein muutoksia. Esites-
tauksessa tuli selville, että kysely ei vie pidempää aikaa kuin mitä saatekir-
jeessä oli annettu viitteelliseksi ajaksi kyselyn tekemiseen.

Kysely tukiperheille suoritettiin Forms-ohjelmalla sähköisesti huhtikuussa 2021. Saatekirje ja linkki kyselyyn lähetettiin vastaajille sähköpostitse tukiper-
hetoiminnan työntekijöiden kautta. Esitetietojen mukaan tukiperheitä oli 145. Vastauksia kyselyyn tuli määräaikaan mennessä 30. Vastausprosentti oli 21 %.

Kysely oli auki kolmen viikon ajan. Kyselyn pituudessa huomioitiin se, että kyselyn saatekirjeineen lähetti välikäsi ja oli otettava huomioon, että se saatettiin tehdä hieman eri aikoina.

5.2.2 Aineiston analysointi

Kyselylomakkeen analysointimenetelmillä tulisi pilkkoa tutkimustehtävän kannalta keskeiset asiat niin, että tutkimus toisi ilmi mitä kiinnostavaa kyselyyn vastanneet ovat minulle kertoneet. Mitä aineiston avulla voidaan päätellä tutkittavasta ilmiöstä, miten se korreloi aiemmin tehtyjen tutkimusten kanssa. Kyselyn antamaa tietoa tulee tarkastella, kommentoida ja analysoida kriittisesti omien näkökulmien avulla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Aineiston analyysissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä. Voidaan pyrkiä selittävään lähestymistapaan tai ymmärtävään lähestymistapaan. Laadullisessa analyysissa käytetään teemoittelua, tyypittelyä tai luokittelua. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107.)

Teemoittelu on hyvin samantyyppistä kuin luokittelu, jossa aineisto määritellään luokittain ja esitetään usein taulukkoina. Teemoittelussa painottuu sen sijaan, mitä kustakin teemasta on sanottu. Kyse on siis aineiston pilkkomisesta ja ryhmiin jakamisesta aihepiirien mukaan, jotka ovat erilaisia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105.) Ensin aineistolle tehdään ryhmittely esimerkiksi sukupuolen tai iän mukaan, sen jälkeen aletaan etsiä varsinaisia teemoja. Aineistosta etsitään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 107.)

Olennaista on tarkastella aineistoa teoreettisen viitekehyksen ja kysymyksenasettelun kannalta, vaikka tutkimuksessa aineistoa voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta (Alasuutari 2011, 40). Aineiston runsaus ja elämänläheisyys tekevät laadullisen tutkimuksen aineiston käsittelyn haastavaksi. Yleensä kaikkea materiaalia ei pystytä hyödyntämään eikä sitä ole tarpeen analysoida. (Hirsjärvi ym. 2009, 225.)

6 TULOKSET

Tässä tulokset-luvussa käyn läpi sekä tukiperhetyöntekijöille että tukiperheille tekemäni kyselyn tulokset. Tukiperhetyöntekijöille tein sähköpostin kautta kyselyn (liite 1), johon sain 5 vastausta. Vastausprosentti oli näin ollen 41. Vastausprosentti oli kohtalaisen hyvä ja saatu aineisto edustaa kohtalaisen hyvin

perusjoukkoa. Tulokset antavat yleisellä tasolla kuvan siitä, miten tukiperhetyöntekijät kokevat työnsä ja miten sitä voitaisiin kehittää.

6.1 Tukiperhetyöntekijöiden kokemuksia tukiperhetyöstä

Kyselyyn vastanneet työntekijät toimivat eri puolilla Suomea SOS-Lapsikylän toimipisteissä. Heidän tukiperhe määränsä vaihtelivat 8 tukiperheestä 33. Lisäksi muutamassa toimipisteessä on odottavia perheitä, joille etsitään sopivaa tukilasta.

Kyselyyn vastanneiden työntekijöiden kokemus työstään on positiivinen. He kokevat tukiperhetoiminnan kauttaaltaan toimivaksi. Perehdytys, valmennus ja tukityöprosessit ovat toimivia ja valtakunnallinen tiimi toimii hyvin. Tiimityökentely koetaan innovatiiviseksi ja siinä annetaan jokaiselle tilaa kehittää toimintaa.

”Tukiperhetoiminta on kautta rantain positiivisesti sävytynyttä toimintaa”

Suurimmiksi haasteiksi tukiperhetyöntekijät kokivat selkeästi kolme asiaa. Osa tukiperhetyöntekijöistä on 50 % työajastaan tukiperhetyössä ja 50 % muussa työssä. Tämä koettiin riittämättömäksi työajaksi hoitaa tukiperhetoimintaa ja tähän toivottiin muutosta. Toinen selkeä haaste työssä oli työparin puuttuminen. Toivottiin työparia, joka toisi uutta näkökulmaa esimerkiksi pohdittaessa lapsen ja perheen yhteensopivuutta. Kolmas haasteeksi koettu asia on ammatillisten tukiperheiden puute. Lapset ovat yhä haasteellisempia ja harva tukiperheistä on ammatillinen.

Kehittämiskohtia ja ideoita tuli paljon erilaisia. Työntekijät näkivät kehittämiskohtina työntekijöiden resurssoinnin, lasten esitietolomakkeen jäsentämisen paremmin, markkinoinnin parantamisen sekä ammatillisten tukiperheiden valmentamisen. Työntekijöiden resurssoinnin kehittämisellä tarkoitettiin 50 % työajan riittämättömyyttä työn tuottamiseen. Perheiden esitietolomakkeiden hakemusten yhteydessä koettiin olevan liian vajavaisia ja niihin toivottiin enemmän tarkkuutta sekä tarkentavia kysymyksiä, jotta aloitusneuvotteluissa ei tulisi yl-

lätyksiä. Markkinoinnin parantamista toivottiin, jotta tukiperheitä saataisiin lisää. Ammatillisten tukiperheiden tarve tuli esille sekä haasteissa että kehittämiskohdissa. Pohdittiin, olisiko ammatillisten tukiperheiden valmennusta mahdollista jotenkin lisätä.

Yhdeksi ideaksi esitettiin vapaiden tukiperheiden esittelyn cv:n muodossa lähettämistä kuntaan, jotta siellä sosiaalityöntekijöiden olisi helpompi pohtia lapsen sopivuutta perheeseen.

Tukiperhetoiminnan vetovoimaisuutta pohdittiin kahdesta eri näkökulmasta. Tärkeimmäksi vetovoimaisuuden lisääjäksi koettiin hyvinvoiva työntekijä. Koettiin, että työntekijän hyvinvointi (tarpeeksi aikaa tehdä työtä, työparityöskentely) on paras valttikortti tukiperhetoiminnan parantamiseen.

”Vetovoima lähtee työhönsä innolla suhtautuvista työntekijöistä. He kehittävät työtä ja synnyttävät positiivisen vetovoiman niin muille ammattilaisille kuin asiakkaillekin”

”Toivoisin, että hyvällä resurssoinnilla jokainen työntekijä voisi omassa työyhteisössä tehdä parempaa työtä ilman jatkuvaa kiirettä”

Toiseksi näkökulmaksi vetovoimaisuutta pohdittaessa nousi kuntien rooli tukiperhetoiminnassa. Pohdittiin, olisiko tukiperhetoiminta vetovoimaisempaa, jos tarjottaisiin suurempaa palkkiota. Tai, jos kunnat hankkisivat palvelua riittävän varhaisessa vaiheessa, jolloin lapsien haasteet eivät olisi vielä niin suuria.

Työntekijöille suunnatussa kyselyssä kysyttiin, onko tukiperhetyö vastannut niitä odotuksia mitä työntekijällä oli työtä aloitettaessa. Vastaaajista osa ei ollut tiennyt tukiperhetoiminnasta ja sen työnkuvasta aloittaessaan työssään, mutta kokivat työtyytyväisyyttä muiden vastaajien kanssa. Kokonaisuutena kyselyssä tuli esille, että tukiperhetyöntekijät kokevat työnsä hyvin monipuoliseksi ja laaja-alaiseksi. Uuden oppimista on paljon, mutta tiimin toiminta tukee ja yhteisön tuki on vahva.

”Työ on todella monipuolista, välillä on tunne, että pitäisi olla varsinainen multitaskaaja”

Osa työntekijöistä toi ilmi sen tyytyväisyyden työhönsä, mikä tulee onnistuneen tukisuhteen luomisesta. He kertoivat kokevansa iloa saadessaan tukisuhteen toimimaan ja kaikkien osapuolten ollessa tyytyväisiä.

6.2 Tukiperheiden kokemuksia

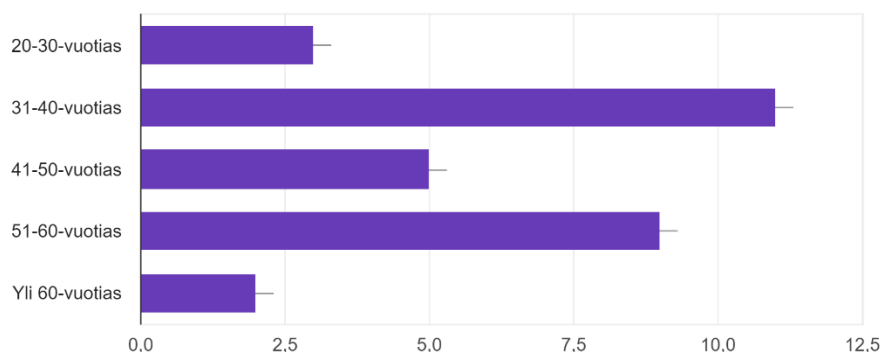
Käsittelen seuraavaksi tukiperheille tekemäni kyselyn tulokset. Tukiperheille kysely suoritettiin Forms-ohjelmalla nettikyselynä (liite 3). Tukiperheille liitettiin kyselyyn myös saatekirje (liite 2). Kyselyn määräaikaan mennessä vastauksia oli tullut 30 kappaletta ja vastausprosentti oli 21. Tulokset antavat yleisellä tasolla kuvaa siitä, mitä tukiperheet ajattelevat SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnasta. Avointen kysymysten kautta saatiin tärkeää tietoa siitä, miten tukiperhetoimintaa voidaan lähteä kehittämään. Kyselyn monivalintakysymyksiin oli mahdollista vastata useampi kuin yksi vaihtoehto.

6.2.1 Kyselyn taustatiedot

Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 30 tukiperheen vanhempaa. Vastausprosentti oli 21. Vastaajista 87 % oli naisia ja 13 % miehiä. Vastaajien ikä vaihteli, suurin keskittymä oli 31-40-vuotiaissa. Kuvassa 6 näkyy vastaajien ikäjakauma. (Kuva 6.)

2. Ikäni

30 vastausta

Kuva 6. Vastaajien ikäjakauma.

Vastaajista suurin osa oli toiminut tukiperheenä vuoden. Tämä näyttäytyi suurimpana vastausprosenttina: 36,7 %. Pisimpään tukiperheenä oli toiminut yksi

vastaaja, tukiperhesuhdetta takanaan 4 vuotta. Lyhyin tukiperhesuhde oli 4 kuukautta. Muuten hajonta oli hyvin tasaista 4 kuukauden ja 1,5 vuoden välillä.

6.2.2 Tukiperhetoiminnan löytäminen

Vastaajista 29 oli vastannut kysymykseen, jossa kysyttiin mistä tieto tukiperhetoiminnasta löytyi. Yksi vastaajista jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Ehdottomasti suurin tietolähde oli ollut WWW-sivut, lähes puolet vastaajista oli saanut tiedon tätä kautta. Toiseksi suurimmaksi tietolähteeksi nousi tukiperhetoiminnan infotilaisuudet (24,1 %) sekä kolmanneksi tiedon saaminen toiselta tukiperheeltä (10,3 %). Neljänneksi tietolähteeksi nousi Facebook (6,9 %). Tasaista hajontaa oli loppujen tietolähteiden kesken. Tietoa kerrottiin saaneen sanomalehdestä, puolisolta tai SOS-Lapsikylän työntekijältä.

Tukiperhetoimintaa koskevan tiedon löytäminen oli vastaajista suurimman osan mielestä helppoa. 75,9 % kertoi löytäneensä tiedon helposti. He, jotka vastasivat ei, kertoivat etteivät olleet erikseen etsineet tietoa. Epäselväksi jäi, mistä he loppujen lopuksi olivat tiedon löytäneet.

Tukiperheiltä kysyttiin syitä, jotka saivat heidät kiinnostumaan tukiperhetoiminnasta. Kaksi syytä nousi selvästi ylitse muiden, halu auttaa (80 %) sekä tukiperhetoiminnan sopiminen sen hetkiseen elämäntilanteeseen (73,3 %). Palkkio nostettiin kolmanneksi tärkeimmäksi kiinnostuksen kohteeksi, mutta se jäi selkeästi näiden kahden ensimmäisen taakse vastausprosentin ollessa 16,7. Neljänneksi tärkein asia oli halu saada uusia kokemuksia elämään (13,3 %). Kolmessa vastauksessa tuli ilmi, että tukiperheellä on kiinnostusta sijaisperhetoimintaan ja tukiperheenä toimiminen tuntuu luonnolliselta tavalta tutustua sijaisperhetoimintaan.

Kahden vastaajan kesken nousi esille tukiperhetoiminnan merkityksellisyys, toinen vastaajista kertoi etsineensä merkityksellistä vapaaehtoistyötä ennen eläkkeelle siirtymistään. Toinen vastaaja taas toi esiin merkityksellisyyden seuraavasti:

”Oma lapsuuteni oli rikkiäinen ja nyt aikuisena olen ymmärtänyt, miten pienet kannustavat kohtaamiset lapsuudessani ovat muokanneet tapaani toimia. Lapsi saa hyviä muistoja terveistä suhteista ja uskon tosiaan, että niistä on apua myöhemmässä elämän haasteissa.”

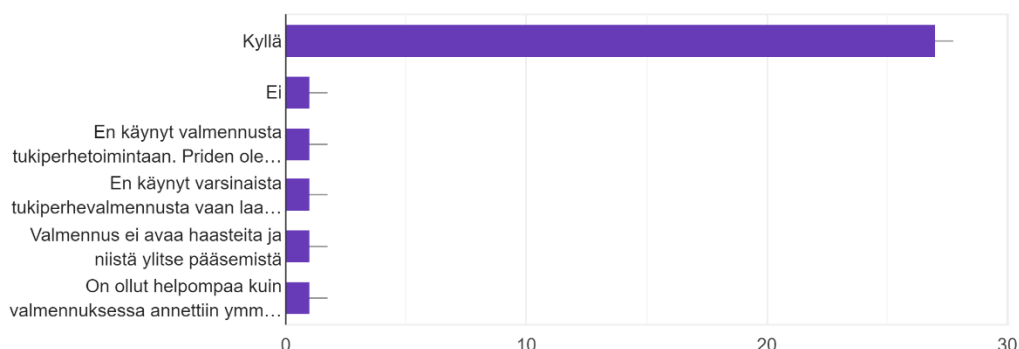
6.2.3 SOS-Lapsikylän tuki tukiperheille

Kysymykset 7-12 koskivat SOS-Lapsikylän antamaa valmennusta tukiperhe-toimintaan sekä tukiperheille tarjoamaa tukea. Kaiken kaikkiaan vastaajat kokivat saaneensa hyvin tarvitsemaansa tukea ja olivat tyytyväisiä tukiperhetoi-
mintaan.

90 % vastaajista koki tukiperheenä toimimisen vastaavan sitä kuvaa, jonka he olivat valmennuksessa saaneet. Kaksi vastaajista ei ollut käynyt tukiperhevalmennusta, mutta sen sijaan he olivat käyneet Pride-valmennuksen (sijaisvanhemmuuteen tähtäävä valmennus). Yksi vastaajista koki, että tukiperhevalmennus ei avaa tarpeeksi haasteita ja niistä ylitse pääsemistä. Yhden vastaajan mielestä tukiperheenä toimiminen on helpompaa kuin mitä valmennus antaa ymmärtää. (Kuva 7.)

7. Koetko, että tukiperheenä toimiminen vastaa sitä kuvaa minkä sait valmennuksessa tukiperhetoiminnasta? (Jos vastaat ei, niin kerro kohtaan muu miksi ei)

30 vastausta

Kuva 7. Tukiperheiden näkemys valmennuksen vastaavuudesta.

SOS-Lapsikylän näkyvyys (43,3 %) oli tärkein syy siihen, miksi vastaajat olivat valinneet SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan. Toiseksi tekijäksi nousi SOS-

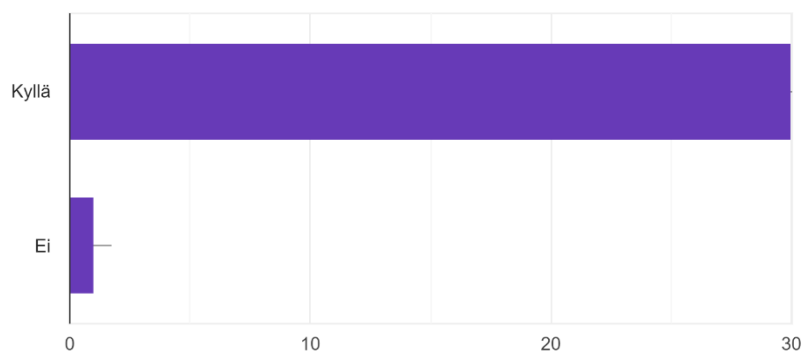
Lapsikylän tarjoama tuki (26,7 %) sekä SOS-Lapsikylän tuttuus jo entuudestaan (23,3 %). 13,3 % vastaajista ei osannut sanoa miksi olivat valinneet juuri SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan. Yksittäisinä vastauksina syiksi nousi SOS-Lapsikylän fyysinen läheisyys, jolloin valmennukset oli helppo suorittaa sekä SOS-Lapsikylällä järjestetty infotilaisuus tukiperhetoiminnasta. Yhdessä vastauksessa esille nousi SOS-Lapsikylän profiili luotettavana ja toimivana järjestönä. Myös SOS-Lapsikylän tapa kertoa tukiperhetoiminnasta koettiin hyvänä.

SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan tyytyväisiä vastaajista oli 96,7 %. Vain yksi vastaaja oli eritellyt tyytymättömyyttään taustalla olevaan organisaatioon (SOS-Lapsikylä) ja toimivansa yhteistyössä lapsen asioista vastaavan tahon kanssa.

SOS-lapsikylän tukiperhetoimintaa muille vastaajista suosittelisi 100 %. Yksi vastaajista oli vastannut kyllä ja ei, mutta ei ollut eritellyt syytä tähän. (Kuva 8.)

10. Suositteletko SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa muille? (Jos ei, niin vastaa kohtaan muu miksi ei?)

30 vastausta

Kuva 8. Suosittelevatko tukiperheet SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa muille.

Kyselyssä pyydettiin kertomaan, kokevatko tukiperheet saavansa tarpeeksi tukea toimintaansa. Lisäksi pyydettiin kertomaan minkälaista tukea he saavat. Vastauksia tähän kysymykseen tuli 26. Vastaajista 22 koki saavansa tarpeeksi tukea. Kaksi vastaajaa ei kokenut saavansa tarpeeksi tukea. Kaksi puolestaan koki saavansa vaihtelevasti tukea. Vaihtelevasti tukea saaneet kertoivat koke-

vansa puutteena sen, että tukiperhetoiminnasta vastaava työntekijä oli vaihtunut moneen kertaan ja joskus uudesta työntekijästä ei ehtinyt saada kuin sähköpostiosoitteen jo uuden vaihtuessa tilalle. Tämä ei kuitenkaan ollut aiheuttanut huolta tai stressiä, koska suhde tukilapsiin oli pitkä ja vakaa.

Yleisesti vastaajat, jotka kokivat saavansa tarpeeksi tukea, kertoivat tukityöntekijöiden olevan helposti lähestyttävissä. Heillä oli myös tunne, että työntekijöiltä voi kysyä mitä vaan tai saada keskusteluun aikaa. Monessa vastauksessa tuen riittävydestä kysyttäessä tuotiin esille, että aina voi kysyä mieltä askarruttavista asioista tukiperhetyöntekijöiltä. Tukiperhetyöntekijät pääsääntöisesti olivat vastaajien mielestä hyvin yhteydessä tukiperheisiin.

”Kyllä. Kirjaamisen jälkeen SOS:in työntekijä aina soittaa kulu-neesta tukiperheviikonlopusta. Tällaista ei ollut suoraan kaupungin kautta tukiperheenä toimiessa.”

Tukiperheet, jotka kokivat saavansa tarpeeksi tukea, saavat tukea puhelimitse, etäyhteyksin tai lähitapaamisilla. Jossain toimipisteissä on toiminnassa myös tukiperheille tarkoitettut kahvilat (TuPecafeet), jotka mainittiin tueksi. Tukiperhetyöntekijät koettiin helposti lähestyttäväksi ja läsnä oleviksi. Eräessä vastauksessa kerrottiin, että jo pelkästään tieto siitä, että tukea ja neuvoja on tarjolla, helpottaa. Käytännön neuvojakin kaivattiin (esimerkiksi nukahtamisvaikeuksiin) ja koettiin, että niitä oli helppoa saada työntekijöiltä.

Eräs vastaaja koki tukiperheeksi valmentavan koulutuksen rohkaisevaksi ja hyväksi. Hän myös koki saaneensa tarpeeksi tukea tukiperhetoiminnan käynnistämiseen. Samaan viittasi toinen vastaaja, joka kertoi kokeneensa koulutuksien informaation tulevan selkeänä ja ajoissa.

Kahdessa vastauksessa koettiin tukea olevan tarpeeksi, mutta siihen ei ole ollut tarvetta perheen puolelta. Nämä tukiperheet kokevat olevansa tukilasten kanssa tilanteessa, jossa kaikki on hyvin ja ylimääräiselle tuelle ei ole tarvetta.

”Koen saaneeni, vaikkakin kaikki on mennyt sen verran hyvin, etten sen erikoisempaa tukea ole tarvinnut.”

Vastauksissa, joissa koettiin, että tukea ei saada tarpeeksi nousi esille saman suuntaisia asioita. Koettiin, että tukea ei tarjota erikseen. Mainittiin, että on yhteisiä tapaamisia muutaman kerran vuodessa, mutta erikseen tukea ei tarjota. Yhdessä vastauksessa tuli esille, että vastaaja oli epätietoinen siitä, mitä tukea hänen kuuluu saada tukiperheenä toimimiseen.

”En koe saavani tukea tukiperhetoimintaan. En tiedä, saanko muuta tukea kuin korvausten maksun.”

Kysymykseen, millaista tukea toivoisit saavasi enemmän tuli 5 vastausta. Vastauksissa nousi esille toive pysyvyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Epäselväksi jäi, koskiko tämä toive pysyvyyttä työntekijöiden osalta vai tukilapsien osalta. Lapsen tilanteen ja kasvatukseen liittyviin kysymyksiin toivottiin enemmän tukea. Yhteydenottoa ja kuulumisten vaihtoa toivottiin useammin. Myös toive vuosittaisesta tilannekatsauksesta nostettiin esiin sekä vertais-tuen mahdollisuus toisiin tukiperheisiin.

6.2.4 Tukiperheiltä tulleita ideoita ja ehdotuksia

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten tukiperhetoimintaa voitaisiin kehittää ja yhä useampaa lasta auttaa. Seuraavaksi käyn läpi ehdotuksia ja ideoita, joita tukiperheiltä tuli kyselyssä. Ideoita ja ehdotuksia tuli paljon.

Tukiperhetoiminnan alkutaipaleelle toivottiin enemmän tietoa lapsen historiasta ja taustoista niiltä osin, mitkä vaikuttavat lapsen tukiperheessä olemiseen viikonloppuisin. Ehdotettiin tukiperheille annettavaksi listaa linkeistä, johon olisi kerätty tietoa erilaisista lasten ja nuorten ongelmista. Näiden linkkien avulla voisi tutustua ja perehtyä sekä valmistautua tuleviin mahdollisiin haasteisiin, joita kohtaa tukiperheenä toimimisessa.

Markkinoinnin näkökulmasta esille nostettiin seikka, jossa pohdittiin, olisiko mahdollista markkinoida tukiperhetoimintaa vielä laajemmin ja näkyvämmiin. Tällöin tukiperhetoiminta tulisi tutummaksi laajemmalle yleisölle ja sitä ymmärrettäisiin paremmin. Pohdittiin myös, että olisi tärkeää korostaa tiedottamisessa tukiperhetoiminnan ennaltaehkäisevää luonnetta sekä sitä, miten paljon

iloa tukiperhetoiminnasta koituu lapselle, hänen perheelleen sekä tukiperheelle.

Vertaistuki nostettiin esille myös ideointikohdassa esiin. Sen puuttuminen tuotiin esille jo kysymyksessä, mitä tukitoimia toivoisit olevan enemmän. Omaan tuttavapiiriin ei välttämättä osu muita tukiperheitä, joten toive vertaisryhmän tapaamisista nostettiin esille. Omien kokemusten, ajatusten ja yleisen keskustelun foorumi vertaistuen kautta olisi tarpeellinen.

Eräänä ehdotuksena pohdittiin mahdollisuutta saada tukiperheille ns. yhteistyökumppaneita, joita tukiperheet voisivat hyödyntää tukiviikonloppujen aikana. Tämä tarkoittanee esimerkiksi huvipuistojen, liikuntapaikkojen tai muiden tuottajien antamaa tukea tukiperhetoiminnalle, josta perheet hyötyisivät yhdessä tukilasten kanssa käymällä tai käyttämällä palveluja.

Esille tuotiin tarve yhteiselle toiminnalle ja koulutuksille. Toisaalta mainittiin myös se tosiasia, että olemme eläneet poikkeuksellisen vuoden COVID-19-pandemian vuoksi, joten ymmärrystä löytyi suurten ryhmien tapaamisrajoituksille.

Tukiperhetoiminnan rytmin ja sujuvuuden kannalta nostettiin esille kysymys, jossa pohdittiin, olisiko mahdollista rytmittää lasten tukiviikonloppuja toisella tavalla. Tukiperheelle voi syntyä kuormittavuutta, jos lapsia on esimerkiksi jaettu sisarusryhmästä eri viikonlopuille ja tukiperhetoiminta sitoo useaksi viikonlopuksi kuussa.

Vastauksissa todettiin myös se, että yhteistyö SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan kanssa oli niin alussa, ettei kehittämisideoita ollut päässyt syntymään. Todettiin sekin, että kaikki hyvin juuri näin.

Viimeisenä kyselyssä oli tilaa tukiperheiden omille ajatuksille. Sana oli vapaa. Tässä haluaisin nostaa esiin kahden vastauksen sisällön, jossa oli pohdittu tukiperhetoiminnan vaikutuksia yhteiskuntaan.

”Koen tukiperheenä olemisen olevan arvokas ja tärkeä tehtävä, jolla saattaa olla kauaskantoiset positiiviset vaikutukset sekä

perheelle että lapselle. Itse olen ollut yksinhuoltajana lasten varhaislapsuuden ja esiteini-ään, ja tästä syystä toivoimme avopuolisoni kanssa, että lapsi olisi yhden vanhemman perheestä. Koen, että voin näin auttaa myös perheen ainoa aikuista.”

Ennaltaehkäisevän työn merkitys kunnan kannalta on ymmärretty seuraavassa kommentissa. Tässä vastaaja pohtii selkeästi tukiperhetoiminnan ennaltaehkäisevän perhetyön roolia, joka on tukiperhetoiminnan eräs merkityksellisimmistä asioista.

”Tukiperhe toiminta on todella tärkeää ja mielestäni olisi hyvä jos kunnat käyttäisivät entistä enemmän ennalta ehkäisevänä perhetyönä ja apuna perheille.”

Kummassakin vastauksessa kiteytyy se, miksi tukiperhetoiminnan laajentaminen ja kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Kunnat haluaisivat tarjota tätä palvelua perheille, mutta ongelmaksi on muodostunut tukiperheiden vähyys. Työ koetaan tärkeäksi ja tunnesiteen muotoutuminen tukilapseen antaa työlle merkityksen.

Vapaan sanan osiossa nousi esiin kolmelta eri vastaajalta pohdintaa, olisiko mahdollista saada lisää tukilapsia. He kokivat, että tämä asia ei ollut noussut esille työntekijöiden toimesta. Sitäkin pohdittiin, olisiko tästä hyvä jatkaa sijaisperheeksi. Tämä onkin eräs tunnetuista väylistä, miten päädytään sijaisperheeksi: ensin tukiperheeksi ja sitä kautta sijaisperheeksi, kun aika on valmis.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa siitä, miten tukiperhetoimintaa voitaisiin kehittää ja laajentaa sekä tätä kautta auttaa yhä useampaa lasta löytämään tukiperheen. Opinnäytetyöni koostui kahdesta eri kyselystä, jotka molemmat suoritettiin sähköisesti. Tukiperhetyöntekijöille kysely tehtiin sähköpostin välityksellä ja vastausprosentti oli 41. Tukiperheille kysely tehtiin sähköisellä lomakkeella vastausprosentin ollessa 21. Arvioin tässä luvussa kyselyistä saatuja tuloksia ja mitä kehittämistyötä niiden pohjalta voidaan alkaa

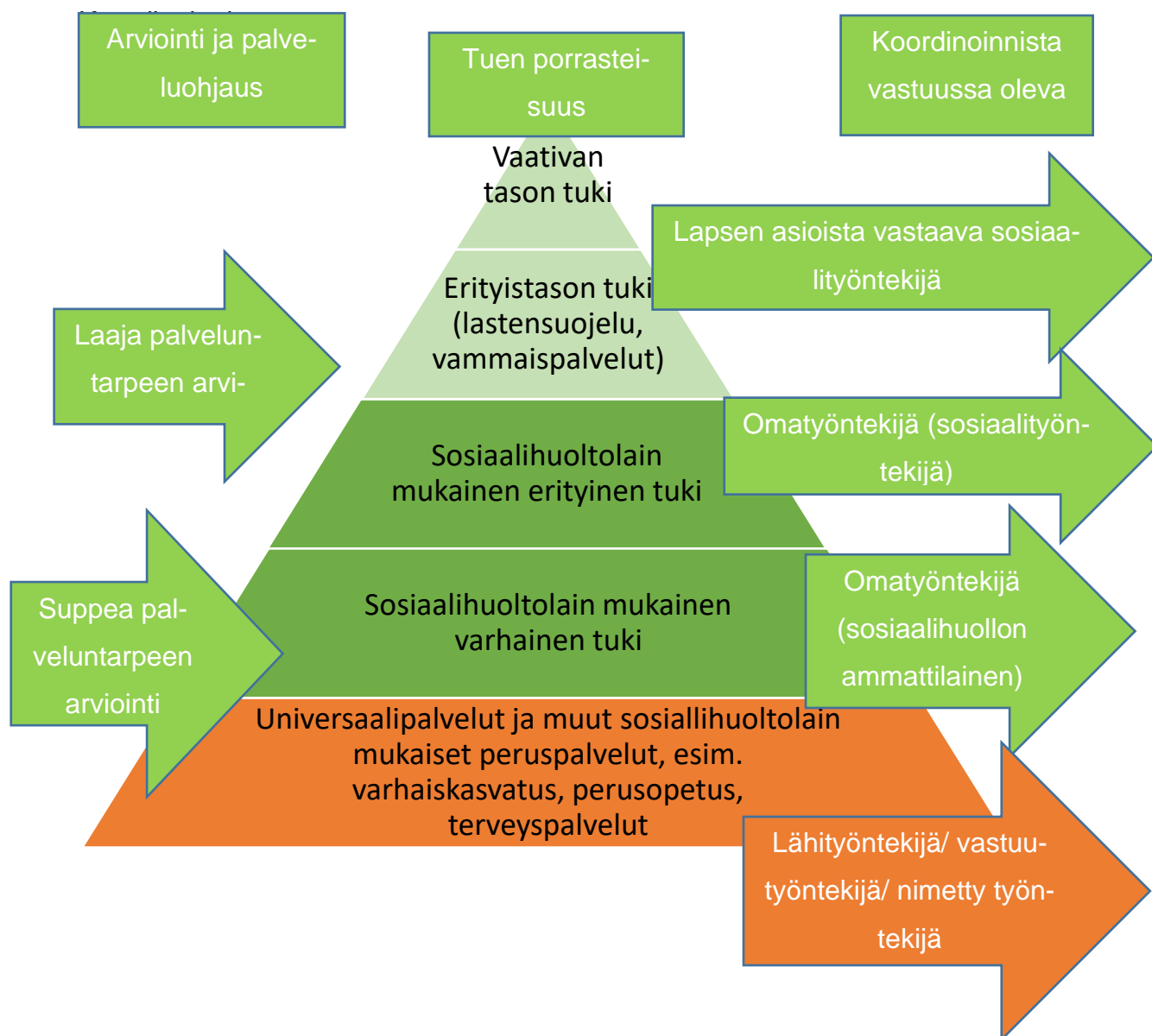
työstämään. Tässä luvussa käyn läpi tulosten tarkastelua, opinnäytetyön eettisyyttä ja luotettavuutta, oman prosessin tarkastelua sekä kehittämisideoita tulevaisuuteen.

7.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyöni ajankohtaisuutta ja tärkeyttä tuodaan esille koko ajan median toimesta. Tukiperhetoiminnassa on valtakunnallisesti tuhansien lapsien jono ja tarve tukiperheille on suuri (Collin 2021.) Perhepoliittiset linjaukset ovat viime vuosina keskittyneet ennalta ehkäisevän perhetyön suuntaan. Sosiaalihuoltolain uudistukseen (vuonna 2015) lisättiin säännöksiä uusista palveluista, näistä merkittävänä lapsiperheitä koskevia olivat perhetyön ja kotipalvelun lisääminen sosiaalihuoltolakiin. Lisäksi säädettiin uusista velvoitteista, kuten palveluntarpeen arvioinnista sekä omatyöntekijän nimeämisestä. Samalla lain rakennetta muutettiin niin, että sosiaalipalvelujen lähtökohdaksi määriteltiin asiakkaan tuen tarpeet. (Alatalo ym. 2019, 9.) Tilastotietojen valossa voidaan arvioida lain toimeenpanon toteutumista, muuten lain toteutumista on arvioitu varsin vähän. Tilastojen valossa näyttää siltä, että sekä kotipalvelujen saaneiden että sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä saaneiden määrä on nykyisin korkeampi kuin vuonna 2015 ennen lain voimaantulemistä. Muutos painopisteen siirtämisestä korjaavien palveluiden sijasta kohti varhaista tukea ja hoitoa on käynnistynyt. Osassa maakunnista on onnistuttu kääntämään laskuun lastensuojeluilmoitusten, sosiaalihuoltoon kuuluvien lasten tuen tarpeen arvioinnin yhteydenottojen sekä ennakkollisten lastensuojeluilmoitusten määrä. Kuitenkin osassa maakuntia nämä ovat kasvussa. On selvää, että kehittämistyö on kesken ja palvelujärjestelmän uusiminen vie aikaa. Vielä ei pystytä vastaamaan lasten, nuorten ja perheiden tuen tarpeisiin oikea-aikaisesti ja kohden-tuen sinne missä niitä tarvitaan kullakin hetkellä. Myös yhdenvertaisuus koko maasta puuttuu. (Alatalo ym. 2019, 9.)

Perhetyön määritelmä tuottaa epäselvyyttä ja tämän vuoksi sen tuottaminen ei toteudu yhdenvertaisesti eri kunnissa. On epäselvyyttä siitä, mille kohderyhmille perhetyötä voidaan tarjota, mitä perhetyön eri muodot määritellään käsittämään ja miten sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain välinen raja perhetyön asiakkuudesta on ymmärrettävissä. (Alatalo ym. 2019, 11.) Kaiken tämän rajavedon ja kahden lain rajalla olemisen kanssa tukiperhetoiminta kamppailee

tällä hetkellä. Pohdittavaksi jää, onko siirtyminen sosiaalihuoltolain alaisuuteen helpottanut tukiperhetoiminnan järjestämistä. Alla oleva kuva (kuva 9) ilmentää tämän hetken porrastuvan perhetyön mallia ja palvelusaannin kokonaisuutta sosiaalihuoltolain näkökulmasta.

Kuva 9. Sosiaalihuollon porrasteisuus lapsi- ja perhepalvelujen kokonaisuudessa (Alatalo ym. 2019)

Tukiperhetyöntekijöiden sekä tukiperheiden kyselyjen perusteella voidaan sanoa, että tukiperhetoiminta on kauttaaltaan myönteisesti sävyttynyttä toimintaa. Sekä työntekijät että tukiperheet kokevat toiminnan pääsääntöisesti positiivisena. Kyselyyn vastanneet tukiperheet ovat tyytyväisiä SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan ja suosittelisivat sitä muille. Nämä tulokset puoltavat sitä

näkemyistä, että tukiperhetoiminnan tuottaminen ja sen tukityöt ovat varsin onnistuneita SOS-Lapsikylässä.

Tukiperhetoiminnan löytäminen oli tapahtunut suurimmalla osalla vastaajista internetin kautta. Tämä kuvastaa nykypäivän tiedon etsimistä ja löytämistä hyvin. Vastaajat kokivat tiedon löytyvän helposti. Tietoa oli etsitty ja saatu muualtakin, lähes neljännes vastaajista oli saanut tietoa tukiperhetoiminnasta SOS-Lapsikylän järjestämässä infotilaisuuksissa. Mielestäni tämä antaa kuvan siitä, että infotilaisuuksia kannattaa järjestää myös sosiaalisen median ulkopuolella perinteisillä tavoilla erilaisissa tilaisuuksissa.

Auttamisen halu. Tämä nousi tärkeimmäksi seikaksi kysyttäessä syitä, jotka saivat heidät kiinnostumaan tukiperhetoiminnasta. Hokkanen ym. (2014, 73) kuvaavat raportissaan auttamisen tyypillisimpinä motiiveina kokemusta auttamisesta oikeana tekona, myötätunnon kokemista sekä auttamisen tuomaa iloa itselle. Tutkimuksessani ei selvinnyt, mitkä auttamisen motivaattorit ajavat tukiperheet kokemaan auttamisen tärkeimmäksi syyksi tehdä tätä työtä. Lähes yhtä vahvaksi nousi esille tukiperhetoiminnan sopiminen sen hetkiseen elämäntilanteeseen. Tukiperhetoiminnan aloittaminen on näiden tulosten perusteella vahvasti sidonnainen ihmisten haluun auttaa. Mielenkiintoista on, että palkkio nousi kolmanneksi tärkeimmäksi syyksi, mutta se jäi selkeästi kahden ensimmäisen syyn taakse, vain 16,7 % vastaajista koki palkkion motivoivaksi syyksi. Halu auttaa ja sopiva elämäntilanne ovat suurimmat motivaattorit tukiperheeksi ryhtymiselle. Näiden tutkimustulosten valossa palkkiolla ei ole suurta merkitystä tukiperheeksi ryhtymisen motivaattorina. Työntekijöille tehdystä kyselyssä nousi esille kysymys, jossa pohdittiin, olisiko suuremmalla palkkiolla vaikutusta tukiperheiden lisäämiseksi. Näiden tulosten valossa voidaan sanoa, että vaikutusta tuskin olisi.

SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan vastaajat olivat hyvin tyytyväisiä. Valmennus vastaa hyvin sitä kuvaa, jonka he ovat saaneet SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnasta tukiperhevalmennuksessa. Kaikki vastaajista olisi valmis suosittelemaan SOS-Lapsikylää tukiperhetoimintaa. Työntekijöiden vastauksissa tuli esille haasteena tukiperhetyöntekijöiden työajan riittämättömyys (moni työntekijä kertoi tekevänsä tukiperhetyötä 50 % kokonaistyöajastaan).

Tukiperheiden antamien vastausten valossa työntekijöille voi antaa tunnustusta hyvin tehdystä työstä, koska kaikki tukiperheet olivat valmiita suositteluun SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa. Valmennus on myös onnistunut, 90 % vastaajista koki valmennuksen vastaavan käytännön tukiperhetoimintaa.

Työntekijöiden kyselyssä nousi esille seikka, johon kannattaa pysähtyä. Moni heistä koki, että työntekijöiden resurssointi tarvitsee tarkastelua. Työntekijöistä osa työskentelee puolet työajasta tukiperhetoiminnassa ja puolet muussa työssä. Tämä koettiin haastavaksi ja riittämättömyyden tunne tuli esille monessa vastauksessa. Tämä asia kannattaa ottaa lähempään tarkasteluun työntekijöiden motivaation ja jaksamisen näkökulmasta. Vaikka tukiperheet ovat tyytyväisiä tukityöntekijöiden työskentelyyn, se ei poista sitä seikkaa, että työntekijät kokevat kuormittavuutta työmäärästä. Hyvinvoivan työntekijän tärkeyttä pohdittiin työntekijöiden kyselyssä tukiperhetoiminnan vetovoimaisuutta arveltaessa. Työntekijät toivat esille, että työntekijän hyvinvointi ja työhön annettava riittävä aika antaisivat mahdollisuuksia laajentaa tukiperhetoimintaa yhä enemmän. Liiketoiminnan kasvattaminen ja yhä useamman lapsen auttaminen tukiperhetoiminnan avulla voisi mahdollisesti kasvaa suuremmaksi työntekijäresurssia lisäämällä. Henkilöstö on kiistatta tärkein ja kustannuksia sitovin elementti organisaatiossa. Toiminnan tehokkuus ja kustannusvaikuttavuus perustuu henkilöstön osaamiseen ja hyvinvointiin. Johtamalla henkilöstövoimavaroja oikein tuetaan organisaation strategian toteutumista ja turvataan henkilöstön osaaminen. (Heinonen ym. 2018, 123.)

Tukiperheiltä kysyttiin, kokevatko he saavansa tarpeeksi tukea tukiperhetoimintaansa, millaista tukea he ovat saaneet ja mitä tukea toivoisivat saavansa lisää. Suurin osa oli tyytyväinen saamaansa tukeen ja sen sisältöön. He kokivat saavansa yhteyden tukityöntekijään aina tarvittaessa ja olevan helposti lähestyttäviä. He kokivat pystyvänsä kysymään mieltä askarruttavista asioista. Vastausten valossa tukiperhetyöntekijät ovat onnistuneet työssään ja luoneet kanavia, joiden avulla tukiperheet on tavoitettu helposti ja heille sopivalla tavalla.

Kyselyssä saadut ideat ja kehittämissuositukset käyn läpi myöhemmin työni viimeisessä luvussa. Sekä tukiperhetyöntekijöiden että tukiperheiden ajatuksista kumpusi uusia näkökulmia tukiperhetoimintaan.

Tukiperhetoiminnassa toimii erilaisia perheitä. Jokaisella perheellä on oma, ainutlaatuinen tapansa toimia tukiperheenä. Jokainen tukiperheenä toimiva perhe tai henkilö on ensiarvoisen tärkeä. Tämän työn tarkoituksena oli uusia näkökulmia tukiperhetyön kehittämiseen SOS-Lapsikylässä. Tukiperhetyöllä on tärkeä, oma paikkansa ennaltaehkäisevän työn muotona ja sen siirtyminen sosiaalihuoltolain alaisuuteen pyrkii edistämään hyvinvointia perheille varhaisemmassa vaiheessa. Asian tärkeys on tunnustettu, mutta miten tukiperhetoimintaa saadaan laajennettua ja yhä useampaa lasta voidaan auttaa. Tämän työn avulla pyrin vastaamaan tähän kysymykseen siltä osin kuin se on mahdollista. Heinonen ym. (2018,14) pohtivat raportissaan, kuinka tavoittaisimme yhteisen tahtotilan, joka aidosti rakentaa palveluita lasten, nuorten ja perheiden todellisuudesta ja tarpeista. Hyvinvoinnin rakentuminen tarvitsee yhteisen punaisen langan. Tähän pääsemiseen tarvitaan ymmärrystä palvelutarpeesta ja yhteistä kieltä hallinnon ja kansalaisten välillä. Heinonen ym. (2018, 14) pohtivat, toimisivatko tässä yhtenä keinona palvelumuotoilu ja sitä kautta keilemällä erilaisia ratkaisuja, jotka synnyttävät ymmärrystä palveluntarpeesta.

Kyselyyn vastanneiden perheiden kohdalla jäin pohtimaan, olisiko vastauksissa tullut ilmi eri asioita, jos tukiperheet olisivat olleet pidempään toimineita. Suurin osa kyselyyn vastanneista perheistä oli toiminut tukiperheenä yhden vuoden molemmin puolin. Kauemmin toimineet perheet olisivat voineet tuoda erilaista perspektiiviä tukiperhetoiminnan nykytilaan.

7.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimukseni tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten tukiperheitä saataisiin lisää. Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet asetettiin yhdessä työelämäkumppanin kanssa. Tavoitteena oli myös kartoittaa ja saada ehdotuksia siihen, miten tukiperhetoimintaa voitaisiin parantaa ja tätä kautta toimintaa laajentaa. Tutkimuksen eettisyyden perustana voisi pitää ajatusta, miksi ylipäättänsä teemme tutkimuksia. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa vaikuttavaa tietoa yhteiskuntaan ja se on äärimmäisen tärkeää. Tästä syystä tutkimuksen tulisi olla eettisesti luotettava. (European Commission 2010, 14–15.)

Hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on tutkijan omaa itsesääätelyä vaikkakin laki asettaa sille omat rajansa. Eettiseltä näkökulmalta katsottuna keskeisiä ajatuksia ovat tutkimustapojen (tiedonhankinta ja analyysi) rehellisyys ja avoimuus. Tutkija ottaa myös toisten tutkimusten tulokset kunnioittavalla tavalla huomioon. Tutkimus toteutetaan ja tallennetaan tieteelliselle tiedolle tarkoitellulla tavalla sekä huolehditaan tietosuojasta. Tutkimusluvut sekä sopimukset eri osapuolten välillä ovat ajantasaiset. Tutkijat tiedostavat ovat esteellisyytensä suhteessa tutkimukseen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.) Tutkimukseni sai asianmukaisen luvan yhteistyötaholta. Kyselyihini vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja tapahtui tietosuoja noudattaen. Työssäni esitettyjen tulosten perusteella ei voi tunnistaa kyselyyn osallistuneita.

Tärkeimpiä tapoja eettisyyden ja luotettavuuden turvaamiseksi on tutkimusprosessin eri vaiheiden dokumentointi. Tieteellisen työn tulee noudattaa tiettyä etikettiä, josta ulkopuolisen arvioitsijan pitää pystyä tarkastelemaan työn johdonmukaisuutta ja luotettavuutta. (Kananen 2008, 136.)

Oman työni eettisyys perustuu tulosten luotettavuuteen ja kyselylomakkeen tietojen oikeanlaiseen käsittelyyn. Pyrin dokumentoimaan jokaisen vaiheen opinnäytetyötäni koskien, tämä on tärkeää eettisyyden kannalta. Käsittelin vastaukset niin, ettei vastaajien henkilöllisyys ole selvitettävissä niistä. Käytin suoria lainauksia ilman tunnistetietoja. Suorat lainaukset lisäävät tutkimuksen tulosten kuvailemisen luotettavuutta ja antaa elävyyttä tutkimuksen. Kyselyn välittämiseen tukiperhetyöntekijöiden kautta sisältyi sekä etuja että riskejä. Etuna oli se, että opinnäytetyön tekijä ei vaikuttanut vastaajiin millään tavalla. Myös anonymiteetti saatiin täysin turvattua, kun opinnäytetyön tekijän tietoon ei tullut henkilökohtaisia sähköpostiosoitteita. Riskinä voidaan pitää sitä, että kysely välitettiin välikäden kautta ja varmaa tietoa siitä välittyikö kysely kaikille tukiperheille ei ole.

On monta mielipidettä siitä, voidaanko laadullisessa tutkimuksessa käyttää samoja luotettavuuden arviointiin käytettäviä termejä kuin määrällisessä tutkimuksessa. Nämä termit ovat reliabiliteetti ja validiteetti. (Kananen 2008, 123.) Reliabiliteetti tarkoittaa luotettavuutta eli eri väittämiin saadut vastaukset kor-

reloivat keskenään. Ne ovat siis yhdensuuntaiset. Tärkeää on myös toistettavuus. (Toikko & Rantanen 2009, 122.) Validiteetti eli pätevyys puolestaan kertoo siitä, että tutkimus mittaa sitä mitä sen on tarkoitus mitata. Eräiden koulukuntien mukaan validiteettia ei voida käyttää kvalitatiivisiin tutkimuksiin, koska aineistosta voidaan tehdä tutkijakohtaisia tulkintoja. Jokaisen tutkijan oma kokemus ja näkemys tutkittavasta ilmiöstä voi vaikuttaa tutkimustuloksiin. (Kananen 2008, 124.) Puusan ja Juutin (2020, 180) mukaan validius saattaa olla helpompi laadullisessa kuin määrällisessä tutkimuksessa, sillä laadullinen tutkimus ottaa huomioon ilmiön monimuotoisuuden ja nostaa esille olennaisia merkitysketjuja. Kyselylomakkeen hyvä puoli on se, että kyselijä ei omalla läsnäolollaan vaikuta vastauksiin. Luotettavuutta pyrin tuomaan niin, että en vedä omia johtopäätöksiä vastauksista vaan niiden on pohjauduttava saatuun tutkimusaineistoon. Mitä tarkemmin tutkimustulokset kerrotaan ja avataan, sitä selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi tutkimus tulee lukijalle. Tämä taas tukee luotettavuutta, lukijat voivat arvioida tutkimuksen tuloksia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 164.)

Tärkeänä kohtana luotettavuuden parantamiseksi pidetään nykyisin tutkimusprosessin julkisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija raportoi kaikkea tekemäänsä yksityiskohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165.) Olen pyrkinyt työnsäni tuomaan esille kaikki työni vaiheet selkeästi ja luotettavasti.

7.3 Oman prosessin tarkastelu

Opinnäyteen suunnittelu alkoi jo yamk-opintojen ensimmäisestä päivästä. Aihe nousi työyhteisössäni esille jo hyvin varhaisessa vaiheessa opintojani ja pidin siitä ajatuksesta, että opinnäytetyöni ei ole omaa työnkuvaani koskeva. Kuitenkin niin lähellä omaa työtäni, jotta minulla on siitä jonkinlainen kuva ja käsitys. SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan kanssa työskentelevä valtakunnallinen tiimi oli korvaamaton apu kyselyiden kanssa, vastaamalla omaansa sekä välittämällä kyselyn tukiperheille.

Pääsin opinnäytetyöni kautta perehtymään palvelumuotoiluun ja sitä kautta palvelujen kehittämiseen. Koen kasvaneeni paljon ammatillisesti tämän prosessin aikana ja oppineeni pienen palasen palvelujen kehittämistä. Olen saanut laajentaa omaa osaamistani näillä alueilla ja pääsen hyödyntämään niitä

työelämässä. Palvelujen muotoilu ja kehittäminen ovat tämän päivän työelämässä olennainen osa sekä julkisen että kolmannen sektorin strategiaa. Koen saaneeni uusia, innostavia ajatuksia uuden kehittämiseen opinnäytetyöprosessin aikana.

Opinnäytetyön tekeminen syvensi osaamistani ja laajensi ymmärrystäni siitä, mitä palvelujen kehittäminen ja asiakkaan näkökulman huomioon ottaminen vaatii. Tämänhetkinen palvelujen tuottaminen vaatii ajan hermolla olemista, asiakkaan toiveiden jatkuvaa arvioimista sekä tuotteen kehittämistä. Jotta voimme kehittää tuotetta asiakkaalle parhaaseen suuntaan, on meidän tiedettävä missä kohtaa on tehtävä muutoksia tai parannuksia. Opinnäytetyöni tarjoaa kehittämiskäsitteitä tukiperhetoiminnan kehittämiseen ja mahdollisuuksien mukaan myös laajentamiseen. Opinnäytetyöni tulokset auttavat ymmärtämään tukiperheiden toiveita tukiperhetoiminnan kehittämisen suhteen.

Opinnäytetyöni toimii myös työntekijämallin kehittämiseen. Tukiperhetyöntekijöiden antamat vastaukset ja niiden analysointi antaa suuntaa uusien toimintatapojen ja sisäisten toimintatapojen kehittämiseen SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnassa. Laadukas osaaminen vaatii sekä työntekijöiden että asiakkaan tarpeiden tunnistamisen kehittämistyön kautta.

Haastavinta opinnäytetyön tekemisessä oli työelämän yhteistyökumppanin ohjaajan vaihtuminen kesken prosessin. Haluan antaa kiitoksen kaikesta avusta ja tuesta Punkaharjun SOS-Lapsikylän tukiperhetyöntekijälle sekä tukiperhetoiminnan vastaavalle.

Opinnäytetyöni aihe oli kiinnostava ja mukaansatempaava. Koin iloa ja innostusta siitä ajatuksesta, että opinnäytetyöni on työelämää hyödyttävä. Ennen kaikkea koin iloa siitä, että tämän työn avulla voidaan tulevaisuudessa auttaa yhä useampaa lasta ja perhettä saamaan tukiperhe.

7.4 Kehittämideoita

Kyselyjen perusteella sekä työntekijät että tukiperheet ovat tyytyväisiä SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan. Kummin ryhmän vastauksista heijastui po-

sitiivinen näkemys SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnasta. Tukiperhetoiminnassa on rakennettu hyvä ja toimiva pohja, jota eteenpäin kehittämällä saadaan toimintaa laajennettua. Työntekijöillä oli selkeä käsitys siitä, mikä olisi paras tapa tuottaa laajempaa tukiperhetoimintaa ja lisätä perheiden määrää. He toivat vastauksissaan esille hyvinvoivan työntekijän. Riittävä työaika sekä riittävä työn määrä yhdelle työntekijälle antaisi kasvulle lisää tilaa. Laajemman kasvun tavoittelu vaatii työntekijöiden lisäämistä samassa suhteessa. Tällä hetkellä tilanne näyttäytyy hyvänä tukiperheiden tyytyväisyyden perusteella, mutta tulosten valossa työntekijät kokevat tämänhetkisillä resursseilla kuormittavuutta. Laatu voidaan pitää korkealla tasolla pysymällä tasapainossa kaikkien resurssien kohdalla.

Eräs jatkuvasti esiin noussut ongelma tukiperhetoiminnassa on ammatillisten tukiperheiden vähyys. Tämä seikka nostettiin esille sekä työntekijöiden että tukiperheiden toimesta. Työntekijät ilmaisivat olevansa vailla ammatillisia tukiperheitä, tukiperheet taas ilmaisivat asian pohtimalla lapsilla olevan yhä enemmän haasteita. Tähän teemaan ja haasteeseen olisi hyvä palata tulevaisuudessa, kuinka pystyisimme siihen vastaamaan. Kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi kehittää yhä enemmän ennalta ehkäisevän työn suuntaan, jotta perheiden haasteet eivät pääsisi kasvamaan liian suuriksi.

Tulokset osoittivat sen, että tukiperhetoimintaa tulisi markkinoida enemmän ja näkyvämmiin. Tukiperhetoiminnalla on positiivinen julkisuuskuva, mutta kuitenkin siitä tiedetään liian vähän. Tekemällä tukiperhetoiminta näkyvämmäksi, se voitaisiin tehdä tutummaksi suurelle yleisölle. Näin oltaisiin yleisellä tasolla tietoisempia siitä, mitä tukiperhetoiminta on ja mitä siihen sitoutuminen vaatii. Markkinoinnin näkökulmasta SOS-Lapsikylän näkyvyys koettiin hyvänä sosiaalisessa mediassa ja SOS-Lapsikylä koettiin luotettavana toimijana. Tätä kuvaa tulisi hyödyntää yhä enemmän tukiperhetoiminnan tekemisessä näkyväksi ja tutuksi suurelle yleisölle.

Tukiperheiden vastauksissa tuli esille seikka, joka voi liittyä vallitsevaan tilanteeseen COVID-19-pandemian syystä. Kuitenkin haluan nostaa sen esille kehittämiseksi ja mahdollisena tutkimusaiheena. Olisiko mahdollista saada tukiperhetoiminnalle yhteistyökumppaneita, jotka tukisivat toimintaa esimerkiksi

tarjoamalla tukiperheille palveluita? Yhteistöiden avulla tukiperheillä olisi mahdollisuus tavata toisiaan useammin ja saada näin lisäksi vertaistuellisen näkökulman tapaamisiin.

Pohdittavaksi jäi myös se, olisiko mahdollista saada toisenlaista tietoa tukiperhetoiminnan kehittämiseen perheiltä, jotka pohtivat tukiperheeksi ryhtymistä, mutta jättävät sen syystä tai toisesta toteuttamatta. Mitkä ovat ne syyt, miksi tukiperheeksi ei ryhdytä? Pohdin jo aiemmin tukiperhetoiminnan tekemistä näkyvämmäksi suurelle yleisölle. Voisiko siinä olla väylä tehdä tukiperheeksi ryhtymisen kynnystä matalammaksi niille, jotka pohtivat asiaa ajatuksen tasolla?

LÄHTEET

- Ahola, P., Arajärvi, P. & Kananoja, A. (toim.) 2010. Yhteiset vai ostetut? Jyväskylä. WS Bookwell Oy. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/sites/807/2012/07/Yhteiset-vai-ostetut.pdf> [viitattu 14.8.2020].
- Ahonen, T. 2017. Palvelumuotoilu sotessa. Nummela: Painokiila Oy.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Riika: InPrint.
- Alatalo, M., Miettunen, N., Liukko, E., Kettunen, N. & Normia-Ahlsten, L. 2019. Porrasteisuus lapsiperheiden palveluissa. Terveysten ja hyvinvointilaitoksen työpaperi 39/2019. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139080/URN_ISBN_978-952-302-797-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 21.6.2021].
- Berg Eklundh, L. 2010. Kontaktfamilj. En förebyggande stödinsats eller mellanvård? Stockholms universitet. Stockholm 2010. PDF-dokumentti. Saatavissa: <http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2:359696/FULLTEXT02.pdf> [viitattu 4.9.2020].
- Bitner, M., Ostrom, A. & Morgan, F. 2007. Service Blueprinting: A Practical Technique for Service Innovation. Technique for Service Innovation. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.cs.cmu.edu/~jhm/DMS%202011/Presentations/ServiceBlueprinting.pdf> [viitattu 10.6.2020].
- Collin, P. 2021. 7-vuotias erityislapsi on odottanut tukiperhettä jo puolet elämästään – äiti: ”Kuinka väsyneiksi vanhemmat pitää ajaa, että saa apua?” Yle uutiset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11815649> [viitattu 5.4.2021].
- Coventry City Council. 2021. The different types of fostering. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.coventry.gov.uk/info/34/fostering/2306/the-different-types-of-fostering/5> [viitattu 21.5.2021].
- Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019- 2021. 2019.PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://lapeetelasavo.fi-les.wordpress.com/2019/04/lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-etelc3a4-savo-2019-2021.pdf> [viitattu 13.9.2020].
- European Commission. 2010. European Textbook on Ethics in Research. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/textbook-on-ethics-report_en.pdf [viitattu 15.3.2020].
- Finlex 2014. Sosiaalihuoltolaki. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301#L3P13> [viitattu 4.9.2020].
- Forsberg, H. & Ritala-Koskinen, A. (toim.) 2018. Monen kodin lapset. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Gloppen, J. 2009. Service Design Leadership. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://servdes.org/pdf/2009/gloppen.pdf> [viitattu 21.4.2021].

Halme, N. & Perälä, M-L. 2014. Lapsiperheiden huolet ja avunsaanti. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Tampere: Juvenes Print, 216-226.

Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M-L. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa. Työntekijän näkökulma. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen raportteja 4/2014. Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Heinonen, O-P., Ikonen, A-K., Kaivosoja, M. & Reina, T. 2018. Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi. Selvitys lapsi-, nuoriso- ja perhepalveluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 8/2018. Helsinki. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160555/LAPE-loppuraportti_FINAL.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 22.6.2021].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

Hokkanen, L. 2014. Autetuksi tuleminen. Valtaistavan sosiaalisen asianajon edellyttämät toimijuudet. Lapin Yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61787/Hokkanen_ActaE%20145pdfA.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 22.4.2021].

Hokkanen, L., Pirinen, J. & Kuitunen, H. 2014. Vapaaehtoistyö, kansalaisjärjestöt ja hyvinvointipalvelujen kehittäminen Etelä-Savossa-esiselvitys. Tampere: Tammerprint Oy. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71794/URNISBN9789515884114.pdf?sequence=1> [viitattu 21.4.2021].

Hurtig, J. 2006. Lasten tieto sosiaalityön haasteena. Teoksessa Forsberg, H., Ritala-Koskinen, A. & Törrönen, M. (toim.) Lapset ja sosiaalityö. Juva: WS Bookwell Oy, 188.

Hämeen-Anttila, L. 2017. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Teoksessa Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2017. Sosiaalityön käsikirja. Tallinna: Printon, 216-225.

Ihalainen, J. & Kettunen, T. 2016. Turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Porvoo: Bookwell Oy.

Kallio, J. & Hakovirta, M. (toim.) 2020. Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus. Tampere: Vastapaino.

Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro gradu ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

KvantiMOTV. 2010. Kyselylomakkeen laatiminen. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html> [viitattu 25.5.2020].

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) 2014. Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Tampere. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

Lehto-Lundén, T. 2020. Lapsi tukiperheessä. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/314776/TiinaLehto-Lund%c3%a9n%20Lapsi%20tukiperheess%c3%a4%20Eksistentiaalis-fenomenologinen%20tutkimus%20lasten%20kokemuksista.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 13.8.2020].

Life Without Barriers. 2021. Respite or Short Break foster care. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.lwb.org.au/foster-care/types-of-foster-care/respite-or-short-break-foster-care/> [viitattu 21.5.2021].

Maluccio, A. 2002. Supporting Families through Short-Term Foster Care: An Essay Review. *Journal of Family Strengths* 6. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://core.ac.uk/download/pdf/46719066.pdf> [viitattu 21.5.2021].

Moilanen, J. 2015. Tutkimus lastensuojelun tukihenkilötoiminnan muutoksista. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46741/978-951-39-6279-1_vaitos18092015.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 10.6.2020].

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Pohjola, A. 2017. Asiakkaan pitkä tie palveluihin vaikuttajaksi. Teoksessa Pohjola, A., Kairala, M., Lyly, H. & Niskala, A. (toim.) Tampere. Vastapaino Oy.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna. Gaudeamus Oy.

Pylkkänen, S. 2018. Jopa tuhannet lapset jonottavat tukiperhettä. *Ilkka-Pohjalainen*. Verkkolehti. Saatavissa: <https://ilkkapohjalainen.fi/uutiset/kotimaa/jopa-tuhannet-lapset-jonottavat-tukiperhetta-minna-vag-nayttaa-esimerkkia-etta-yksinhuoltajakin-sopii-tehtavaan-1.2778353> [viitattu: 21.7.2020].

- Rissanen, J. 2017. Työkaluja palvelumuotoiluun. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www3.uef.fi/documents/10975/1474731/Paju_palvelumuotoilu_pksosturvayhd_20170510_p.pdf/09782fd1-6e16-4b42-ae6c-438151820f0c [viitattu 10.6.2020].
- Saaranen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Analyysi ja tulkinta. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.html [viitattu 4.4.2020].
- Siironen, S. & Mikkola, E. 2015. Helsingissä liian vähän tukiperheitä – lapset joutuvat jonon jatkoksi. Yle uutiset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-8189884> [viitattu 21.7.2020].
- Sivistystoimen työkalupakki muotoiluun. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www3.uef.fi/documents/10975/1474731/Sivistystoimen_tyokalupakki_palvelumuotoiluun2.pdf/c08f8051-8400-4da7-ad7e-692ff4cd0acd [viitattu 22.5.2020].
- SOS-Lapsikylä. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sos-lapsikyla.fi/tyomme-suomessa/toimipisteet/punkaharjun-lapsikyla/> [viitattu 9.7.2020].
- SOS-Lapsikylä. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sos-lapsikyla.fi/tyomme-suomessa/organisaatio/> [viitattu 9.7.2020].
- SOS-Lapsikylä. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sos-lapsikyla.fi/tukiperheeksi/> [viitattu 2.6.2020].
- Soste, 2020. Palvelumuotoilu. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.soste.fi/jarjestoopas/palvelumuotoilu/> [viitattu 31.3.2020].
- Svenlin A-M. 2020. Kannatteleva ja jännitteinen tukiperhetoiminta. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/67160/4/978-951-39-8011-5_vaitos31012020pdf.pdf [viitattu 3.8.2020].
- STM. 2019. LAPE 2019 askelmerkit. Lapsi keskiöön – tuki arkeen. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://stm.fi/documents/1271139/1953486/LAPE+2019+toimintasuunnitelma+mka+14012019_.pdf/8fcbffa2-1ee8-8c07-925c-7ab2380c8c20/LAPE+2019+toimintasuunnitelma+mka+14012019_.pdf [viitattu 13.9.2020].
- STM. s.a. Lapsistrategia. WWW-sivu. Saatavissa: <https://stm.fi/lapsistrategia> [viitattu 5.4.2020].
- THL. 2020. Tukihenkilöt -ja perheet. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/tukihenkilot-ja-perheet#Tukiperheet> [viitattu 9.7.2020].
- Thoburn, J. & Courtney, M. E. 2011. A guide through the knowledge base on children in out-of-home care. *Journal of Children's Services* 4, 210-227.

WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www-emerald-com.ezproxy.xamk.fi/insight/content/doi/10.1108/17466661111190910/full/pdf?title=a-guide-through-the-knowledge-base-on-children-in-outofhome-care> [viitattu 21.5.2021].

Toikka, E. & Haanpää, L. 2020. Vanhempien huono-osaisuuden yhteys lapsen subjektiiviseen hyvinvointiin. Teoksessa Kallio, J. & Hakovirta, M. (toim.) Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus. Tampere: Vastapaino, 119-142.

Toikko, T., Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf [viitattu 15.3.2020].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittely Suomessa. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 15.3.2020].

Törrönen, M. 2012. Onni on joka päivä. Lapsiperheen arki ja hyvinvointi. Talinna: Raamatutrukikoda.

Valli, R. (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Valli, R. & Perkkilä, P. 2015. Nettikyselyt ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: Bookwell Oy.

Valliluoto, S. 2014. Vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja esteistä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 4/2014. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://media.sitra.fi/2017/02/27174632/Vapaaehtoistoiminnan_mahdollisuuksista_ja_esteista-2.pdf [viitattu 21.4.2021].

Valtioneuvosto. Hallitusohjelma. Hyvinvointi ja terveys. s.a. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/hyvinvointi> [viitattu 10.7.2020].

Valtioneuvosto. 2019. Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040. Lapsen aika. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:4. Helsinki. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161441/VN_2019_4_Lapsen_aika.pdf?sequence=4&isAllowed=y [viitattu 8.10.2020].

Vehkalahti, K. 2014. Finn Lectura. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/305021/Kyselytutkimuksen-mittarit-ja-menetelmat-2019-Vehkalahti.pdf> [viitattu 2.6.2020].

Vincent, S. 2015. Early intervention: Supporting and Strengthening Families. E-kirja. London: Dunedin Academic Press. Saatavissa: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/xamk-ebooks/detail.action?docID=2048399> [viitattu 23.4.2021].

KUVALUETTELO

Kuva 1. SOS-Lapsikylän toimintaperiaatteet (SOS-Lapsikylä s.a. mukaillen)

Kuva 2. SOS-Lapsikylän tukiperheelle tarjottava tuki (SOS-Lapsikylä s.a. mukaillen)

Kuva 3. Perhepalvelujen painopisteen muutos. (Hämeen-Anttila 2017, 216)

Kuva 4. Vapaaehtoistoiminnan rajapintoja (Valliluoto 2014, 16)

Kuva 5. Palvelumuotoilun prosessi.

Kuva 6. Vastaajien ikäjakauma.

Kuva 7. Tukiperheiden näkemys valmennuksen vastaavuudesta.

Kuva 8. Suosittelisivatko tukiperheet SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa muille.

Kuva 9. Sosiaalihuollon porrasteisuus lapsi- ja perhepalvelujen kokonaisuudessa (Alatalo ym. 2019)

LIITTEET

Liite 1

Hei!

Työskentelen Punkaharjun toimipisteessä perhehoidon ohjaajana ja opiskelen samalla sosionomi YAMK tutkintoa Xamkissa. Teen opinnäytetyöni koskien tukiperhetoimintaa ja sen parantamista sekä laajentamista. Teen kyselyn sekä teille tukiperhetyöntekijöille että tukiperheille.

Toivoisin nyt teiltä vastauksia alla oleviin kysymyksiin. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja ehdottoman luottamuksellista. Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä. Vastaajien henkilöllisyys ei paljastu tutkimuksessa. Tutkimuksen tekemiseen on saatu asianmukainen lupa.

Vastaaminen vie noin 10-15 minuuttia aikaa. Toivoisin vastaukset 7.4. mennessä.

Jokainen vastaus auttaa minua eteenpäin työssäni ja olen kiitollinen jokaisesta osallistumisesta!

Jos joku työntekijä puuttuu sähköpostilistalta, niin vinkatkaa!

Ystävällisin terveisin, Mari Pietikäinen

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

1. Minkä toimipisteen tukiperhetoiminnassa olet työntekijänä?
2. Kuinka monta tukiperhettä toimipisteellänne on?
3. Mitä haasteita näet tukiperhetoiminnassa tällä hetkellä?
4. Mitkä asiat toimivat tukiperhetoiminnassa?
5. Mitä kehittämiskohtia näet tukiperhetoiminnassa?
Ideoita, ehdotuksia?
6. Miten tukiperhetoiminnasta mielestäsi voitaisiin tehdä vetovoimaisempi?
7. Onko tukiperhetyö vastannut niitä odotuksia mitä sinulla oli, kun aloitit työn?
8. Mitä muita ajatuksia sinulla on tukiperhetyöhön liittyen? Sana on vapaa 😊

Saatekirje kyselylomakkeeseen

Hei!

Työskentelen Punkaharjun SOS-Lapsikylällä perhehoidon ohjaajana. Olen koulutukseltani sosionomi ja opiskelen tällä hetkellä YAMK tutkintoa (sosiaali- ja terveystieteiden kehittäminen ja johtaminen). Teen opinnäytetyötäni tukiperhe-toiminnan laajentamisesta. Tutkimuksen tulosten avulla saadaan uutta tietoa palvelun kehittämiseen sekä miten tukiperheitä saataisiin lisää ja yhä useam-paa lasta voitaisiin auttaa.

Kysely on suunnattu tukiperheille. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja ehdottoman luottamuksellista. Antamanne vastaukset käsitellään nimettöminä. Vastaajien henkilöllisyys ei paljastu tutkimuksessa. Tutkimuksen tekemiseen on saatu asianmukainen lupa.

Kyselyn linkki löytyy tästä: (jos linkki ei toimi, kopioi ja liitä se)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Vastaukset toivoisin 30.4. mennessä. Vastaaminen vie n.10 minuuttia.

Opinnäytetyö julkaistaan julkisessa Theseus-tietokannassa vuoden 2021 lo-pulla.

Kiitos yhteistyöstä ja vastauksistanne! Jokainen vastaus on tärkeä tutkimuk-selle ja antaa arvokasta tietoa palvelujen kehittämisen kannalta.

9.4.2021

Ystävällisin terveisin,

Mari Pietikäinen

SOS-Lapsikylä Punkaharju

Jos haluatte kysyä jotain, minut tavoittaa numerosta XXXXXXXX tai sähkö-postista XXXXXXXXXXXX

KYSELÝLOMAKE

1. Olen

a. nainen

b. mies

2. Ikä

a. alle 30-vuotias

b. 30-40-vuotias

c. 41-50-vuotias

d. 51-60-vuotias

e. yli 60-vuotias

3. Kuinka kauan toiminut tukiperheenä SOS-Lapsikylällä (vastaa kokonaisina vuosina)

_____ vuotta

4. Mistä sait tietoa tukiperhetoiminnasta?

a. sanomalehdestä

b. www-sivuilta

c. toiselta tukiperheeltä

d. infotilaisuudesta

e. joku muu, mikä?

---

5. Oliko tietoa tukiperhetoiminnasta helppo löytää?

a. kyllä

b. ei (jos ei, niin miksi?)

---

6. Mitkä asiat tai tekijät saivat sinut kiinnostumaan tukiperhetoiminnasta? (voit valita niin monta kuin haluat)

a. halu auttaa

b. palkkio

- c. halusin uusia kokemuksia elämäni
  - d. sopii elämäntilanteeseeni
  - e. joku muu, mikä?
-

7. Koetko, että tukiperheenä toimiminen vastaa sitä kuvaa minkä sait valmen-
nuksessa tukiperhetoiminnasta?

- a. kyllä
- b. ei

Jos ei, niin miksi ei?

---

8. Mikä sai valitsemaan SOS-Lapsikylän tukiperhetoiminnan?

- a. SOS-Lapsikylä oli tuttu minulle jo ennestään
  - b. SOS-Lapsikylän näkyvyys
  - c. SOS-Lapsikylän tarjoama tuki
  - d. en osaa sanoa
  - e. jokin muu, mikä?
-

9. Oletko tyytyväinen SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaan?

- a. kyllä
- b. ei

Jos ei, miksi?

---

10. Suositteletko SOS-Lapsikylän tukiperhetoimintaa muille?

- a. kyllä
- b. ei

Jos ei, niin miksi ei?

---

11. Koetko saaneesi riittävästi tukea tukiperhetoimintaan?

- a. kyllä

Jos kyllä, minkälaista tukea olet saanut?

---

b. ei

Jos ei, minkälaista tukea toivoisit enemmän?

---

12. Mitä toivoisit tukiperhetoiminnassa olevan toisin? Kehittämisehdotuksia, ideoita tukiperhetoiminnan parantamiseksi.

---

13. Haluaisitko kertoa vielä jotain tukiperhetoiminnasta mitä tässä kyselyssä ei tullut ilmi. Sana on vapaa 😊

KIITOS vastauksistasi!